

Peszáh, avagy ilyen volt a széder

Niszán hónap tizenötödikének előestéjén, az esti (mááriv) ima után tartjuk az első széder (rend) estét, majd a diaszpórában tizenhatodika előestéjén a második széder estét.

Az egyiptomi kivonulásról beszélni mindennapos kötelezettség, Tóra-i utasítás: „...életed minden napján emlékezz az egyiptomi kivonulás napjára.”

Az emlékezés parancsa a napi imákkal teljesül, míg a konkrét elbeszélésre, amely szintén Tóra-i utasítás („És beszéld el gyermekeidnek azon a napon, mondván: Ez azért van, amit az Ő.való velem cselekedett, midőn kivontam Egyiptomból!”), peszáchkor: „azon a napon”, tehát a széder estén kerül sor.

A széder estét az örökös/megörvendeztetés (lél simurim) is nevezzük, mert: „Örkös éjszakája volt ez az Ő.való előtt, hogy kivezesse őket Egyiptom országából, ez az éjszaka az, mely az Ő.valónak van szentelve, amelyet meg kell őrizni Izrael összes gyermekeinek, nemzedékeiken át.” A széder estén, hogy mindenki egyformán eleget tudjon tenni kötelességének, bölcsseink megszerkesztették a Peszáhi hágádát (elbeszélést), mely egyben az est forgatókönyve is. A széder lényege az elbeszélés, a hagyomány továbbadása. Elmondjuk a zsidók néppé, nemzetté válásának történetét, a Tóra elfogadását megelőző eseményeket. Ezek mellett tudatosítjuk: „Minden nemzedékben köteles az ember úgy tekinteni önmagát, mintha ő maga jött volna ki Egyiptomból!” Tehát mindannyiunknak személyesen kell megélni a szabadság, a megszabadulás élményét, erre hivatott ez az este.

Niszán tizennegyedikén késő délután előkészítjük a széderhez szükséges felszereléseket, tárgyakat, szimbolikus és a majdani elfogyasztásra alkalmas ételeket, ugyanis az egész elbeszélés egy vacsora keretében történik, melyben jelképes dolgok, ételek, tárgyak fognak szerepelni, az előírt sorrendben.

A hagyomány szerinti széder estéhez minden résztvevőnek szükséges egy hágádá, melyben a tradicionális sorrendben van leírva, hogy mikor és mit kell mondani, cselekedni. A hágádának nincs írója, vagyis több írója van, hiszen az évszázadok folyamán alakult ki, és még ma is alakul. A hágádá fő célja, hogy alkalmat adjon a beszélgetésre, a továbbgondolásra, így az egyes részekhez mindenki hozzáteheti saját magyarázatait.

Szokás a hágádát már a peszách előtti szombaton (sábát hágádol) elolvasni. A széder rendezőjének alaposan fel kell készülnie, meg kell terveznie, előre be kell osztania, hogy ki mely részeket fogja majd mondani, énekelni.

A szépen megterített ünnepi asztalra a következőket kell elhelyezni:

- szédertál (a szimbolikus ételekkel);
 - bor (legalább 3,5 dl személyenként);
 - pohár (mindenkinek);
 - egy nagy és díszes serleg (Élijáhu/Ilés serlege);
 - egy főtt tojás;
 - egy tálka sós víz;
 - három darab mácá (jiddisül: macesz);
 - ünnepi gyertyák (legalább kettő).
- Az asztalhoz a széder vezetőjének odakészítünk egy támaszkodásra is alkalmas karosszéket, ezzel is jelezvén, hogy szabad emberek vagyunk, így hát ráérősen, kényelmesen eszünk. Szokás, hogy párnát is rakunk a karosszékebe. A támaszkodás is, miként az egész vacsora, az ókori étkezési szokások megőrzése. Vannak helyek, hol egy üres karosszék is az asztalhoz tesznek, várva azt a zsidót, aki még nincs itt, akit még nem érdekel a széder, vagy valamilyen okból még nem jöhet. A széder vezetője hagyományosan fehér köntösben (kitli) vezeti az estét. A fehér szín az ünnep színe, az öröm jele, de fehér volt a kohaniták ruhája is, akik annak idején a peszáhi áldozatbemutatókat végezték a jeruzsálemi Szentélyben.

A szédertálon (keárat széder) a következő szimbolikus ételek találhatóak:

– balra felül egy sült/főtt tojás (bécá);

A tojás jelképezi a Szentélyben bemutatott ünnepi áldozatot, de a tojás egyben a gyász jelképe is, azé a gyászé, melyet a Szentély pusztulása miatt érzünk és tartunk mindmáig. (A Szentély pusztulásának emlék- és gyásznapja [tisá beáv] és peszách első napja mindig a hét ugyanazon napjára esik!) A tojás emlékeztet még az emberi életre, a múlandóságra, a törekenységre, a sors forgandóságára; de a születésre, az új élet születésére, az újjászületésre is. Hátám Szofér, a 19. század első felében élt nagy hírvú pozsonyi rabbi szerint a tojás egy picit olyan, mint a zsidók: minél többet sütik/főzik, annál keményebb lesz, mert a zsidókat is mennél jobban gyötrik, annál inkább ellenállóbbá válnak, megkeményednek. A rómaiak (a széder kialakulásának idejében ők voltak a szabad emberek, akiket most „utánozunk”) a lakomát „ab ovo” (a tojástól) kezdték. Szokás, hogy közvetlenül a lakoma előtt mi is eszünk főtt tojást, amelyet sós vízbe mártva fogyasztunk el.

– jobbra felül egy darab sült hús (zroá), mely általában egy csirke-nyak vagy szárny;

A sült csontos hús a Szentélyben bemutatott peszáhi bárányáldozatot jelképezi, melyet egészben kellett megsütni, csontot nem volt szabad eltörni benne. Az egyenes szárny jelképezi még a kinyújtott kart is, mert: „...kivezetett I.ten bennünket onnét hatalmas kézzel és kinyújtott karal...” Ez azonban csak szimbolikus étel, nem fogyasztjuk el, csak rátekinünk, és emlékezünk az áldozatbemutatásra, a jeruzsálemi Szentélyre.

– a tojás és a sült hús alatt közepben található a keserűfű (máror), amely általában torma;

E keserűfüvet fogjuk majd kettő darab letört mácá közé téve elfogyasztani a jeruzsálemi Szentély emlékére, az előírt áldásmondást követően.

– jobbra, a keserűfű alatt található a hároszet (alma, dió, fahéj és bor keveréke);

Ezen anyag emlékeztet a téglára vagy vályogra, melyet a zsidók készítették az egyiptomi rabság alatt. E masszába fogjuk majd belemártani a máror-t a megfelelő alkalommal.

– balra, a keserűfű alatt található valamilyen zöldségféle (kárpász);

A kárpász lehet zöldség, zeller, retek vagy főtt burgonya, melyek a tavaszra, az újjászületésre, az örök megújulásra utalnak. Ezt mártjuk majd a sós vízbe, mielőtt megenénk.

– legalul közepben ismét keserűfű (máror/házeret) van, mely rendszerint torma vagy saláta;

E keserűfű jelképezi az egyiptomi élet keserűségeit. Legalább egy olajbogyónyi (kezájit) mennyiséget kell majd a hároszetbe mártva elfogyasztanunk belőle.

A szédertál mellett egy kis tálkában sós vizet készítünk az asztalra, mely az egyiptomi szolgaság könnyeit, avagy az ott hullatott verítéket hivatott jelképezni.

A szédertál alatt/mellett (elkülönítetten) három darab mácá (macesz) van, mely a hagyományt szigorúan őrző helyeken mindig az úgynevezett: mácát micvá, a parancsteljesítés

macesze. A három mácá jelképezheti a zsidóság három összetevőjét: kohaniták, lévíták és a többiek, illetve a három ősatyát: Ábrahámot, Izsákot és Jákobot is.

Gyakorlati okból mindig három kenyeret (most csak kovásztalan lehet, ezért használjuk a mácát!) rakunk az asztalra, mert az ünnepi étkezéseknél kettő egész kenyérnek kell lennie, de mivel az egyiket majd eltörjük (afikomán), így először három kenyeret (most mácot/macesz) kell odakészíteni! Az asztalon ezenkívül ott van még a bor/szőlőlé, valamint a pohár. Összesen négyszer kell majd innunk belőle, mert négy kifejezéssel említi a Tóra I.ten segítségét, az egyiptomi kiszabadulást. E szavak a következők: megszabadítalak (hocéti), megmentelek (hicálti), megváltalak (gáálti) és népemmel foglalk (lákáhti) – ahogyan a Tórában olvashatjuk.

A kiszabadulás, a szabadság érzése az öröm érzése; a bor pedig az öröm, a vidámság jelképe, mert: „A bor megörvendeztetti az ember szívét” – írja a zsoltár. Hagyományosan a széder vezetője nem önmaga tölt a poharába, hanem valaki más teszi ezt helyette, úgy, mint egy ókori lakomán az uraknak a szolgálók.

A másik (teletöltött) pohár, díszes serleg az asztalon Eljáhu/Ilés prófétáé, ugyanis Maleáhi könyvében olvashatjuk, hogy a Messias előhírnöke, bejelentője Eljáhu lesz, ő fogja hírvú adni jöttét, mi pedig borral várjuk a hosszú útról érkező, de jó hírt hozó prófétát. Ezen okból szokás Magyarországon a megváltásért fohászzkodó „Szól a kakas már...” kezdetű, világszerte ismert dalt is elénekelni, melyet Rabbi Jichák (Eizik, Ajzik) Taub (1751–1821), a nagykállói (jiddisül: hákálever) cádik szerzett a hagyomány szerint. Egy másik nézet szerint öt kifejezéssel van megemlítve az egyiptomi kiszabadulás, de bölcsseink között erről vita volt, a vitás kérdéseket pedig majd Eljáhu próféta fogja eldönteni. Ha mindezen dolgok megvannak, elrendeztetek, akkor a zsinagógából hazajövén, a gyertyák meggyújtása utáni kidussal (a borra mondott áldással és az ünnep megszentelésével) megkezdődhet a széder a „forgatókönyvből”, a hágádából levezetve a hagyományos sorrendben: a kivonulás történetének elbeszélésével, szimbolikus ételek elfogyasztásával, vacsorával, hálaadással, énekléssel.

Az est végén ugyanúgy köszönünk el egymástól, amint egy fél évvel korábban, jom kipur „kimenetele” után tettük: Lesáná hábáá birusálájim! (A jövő évben Jeruzsálemben!)

Oláh János
egyetemi docens
ORZSE

1 M.V. XVI,3.
2 M.II. XIII,8.
3 M.II. XII,42.
4 Misna, Peszáhim X,5.
5 M.V. XXVI,8.
6 M. II. VI, 6-7.
7 Zsoltárok CIV, 15.
8 Maleáhi III, 23-24.

Lemondott Zoltai Gusztáv

Lemondott Zoltai Gusztáv, a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége ügyvezető igazgatója – erősítette meg Heisler András, a Mazsihisz elnöke az ATV Egyenes beszéd című műsorában.

Heisler András elnök elmondta: a szervezet vezetősége szűk körű tárgyalást folytatott, aminek a végén Zoltai Gusztáv úgy távozott, hogy szóban és írásban is lemondott.

Közlése szerint a döntés szoros összefüggésben van a német megszállás áldozatainak a budapesti Szabadság térre tervezett emlékművével. Mint hozzátette, Zoltai Gusztáv azzal indokolta lemondását, hogy nem akarja folytatni közéleti munkáját, mert mentálisan rendkívül megterheli.

A Mazsihisz elnöke szerint Zoltai Gusztáv lemondása nagyon erős jelzés. Mint mondta, Zoltai 79 éves, holokausztúlélő, érthető az érzékenysége az emlékmű ügyében.

Heisler András elmondta: a Mazsihisz értetlenül áll a Szabadság térre tervezett emlékmű építése előtt, szerintük azt nem szabadna felállítani. Nem a miniszterelnök

ígérete szerint zajlanak az események – jegyezte meg, utalva arra, hogy Orbán Viktor februárban azt javasolta a Mazsihisznek, hogy húsvét után folytassák a konzultációt.

A Mazsihisz elnöke elmondta, civil ellenállással és a nemzetközi közvélemény „felhasználásával” megpróbálják megakadályozni vagy megnehezíteni az emlékmű felállítását. Arra a kérdésre, hogy mi történik, ha mégis megépül az emlékmű, azt válaszolta, hogy „kikerüljük a Szabadság teret, nem tudunk mást csinálni, és várjuk azt a pillanatot, amikor a (...) szoborparkba fogják szállítani”.

Heisler András arra is kitért, hogy néhány nap múlva vezetőségi ülést tartanak, ott döntenek, megkeresik-e a kormányt. Egyúttal jelezte: a miniszterelnök februári levele óta nem folytattak érdemi egyeztetést a kabinettel.

Zoltai Gusztávot több mint húsz éve, 1991-ben választották meg a Mazsihisz ügyvezető igazgatójává. Közben a Mazsihisz elnökének személye többször is változott az idők során, Zoltai Gusztáv megszaktítás nélkül egészen mostanáig betöltötte tisztségét.

PÜRIMSPIELEK

Debrecen

A nap a hitközség székházában sportdélelőttel kezdődött, ahol a Hapoel klub gépeit próbálhatták ki az érdeklődők. Ebéd után körünkben üdvözölhettük az 5. alkalommal rendezett Debreceni Zsidó Szabad Egyetem keretében Szántóné dr. Balázs Edit tanárnőt, az ORZSE docensét, akitől betekintést kaphattunk élvezetes történeti forrásokba.

Ezt követően Shmuel Faigen rabbi – azok kedvéért, akik nem hallhatták a zsinagógában – felolvasta Eszter könyvét, mégpedig az „alkalomhoz” illően mexikói kalapban, Guinness-rekordot megdöntő gyorsasággal, de mégis figyelmet keltően.

A „Debrecen Kultúrájéért” díjjal kiüntetett Debreceni Dixieland Jazz Band, amely fennállásának 30. évfordulóját ünnepli, fergeteges koncerttel szórakoztatta a közönséget.

Zenei „ízlelőbimbóknak” élvezete után Köves (Alias Kohn) és Grün urak látogattak el hitközségünkhöz. Grün szeretne volna levizsgáztatni Kövest (Kohnt) zsidósági alapismeretekből. Ám az állandó félreérthető humoros párbeszéd alatta maradt egy PhD-vizsgának. Kreisler Gábor vidám művét, a „Zsidósági vizsgát”, a szerző és Dickmann Sándor adták elő, a hallgatóság nem kis öröme.

Ezt követte az ünnepeink egykori tanítójára: Almásiné Sárika nőre való emlékezés. Minden vidám ünnepe fáradtságot nem kímélve tanította be a gyerekeket alkalomhoz illő szerepekre oly magas fokon, hogy az előadók ma is helytállóak lehetnének. Az emlékvétítés jó alkalmat adott arra is, hogy a már felnőtt szülők, nagyszülők felismerhessék egykori önmagukat. A megható képeket feldolgozó, zenei aláfestéssel készült összeállítás dr. Komárominé Simándi Judit ötletét valószínűleg meg. Köszönet érte!

Az est a folytatásban a western világába kalauzolta el a közönséget. Egy kilenc tagú táncsoport countryzenére ropt a színpadunkon. A Dancing boots nevű együttes művészi fokon mutatta be pl. a texasi Dallas familia szórakozását és szórakoztatását.

Nem maradhatott el a jelmezverseny sem e jeles napon! Kiváló ötletet valósított meg a pürim tiszteletére – úgy mint eredeti 19. századi virágáruslány, jordán királyné igen gazdagon díszített ruhájában pompázva, egy szaúd-arábiai olajmágnás, akit a mincha imánál – legnagyobb fájdalomra – nem számítottak be a minjében. Webber Macskák musical-jének reprezentánsa, Jancsi bohóc felesége, a DZSH főszakácsnőjét megfűrné készülő konyhalány, egy óceánjáró hajóról levitézlett kalóz, aki nem az újonnan beindult 2-es villamos kalauza, horrorfilmből előkerült figura, fényvisszaverős mellényt viselő közmunkás, valamint a nálunk sötétben is ragyogó fényt adó napocska kápráztatott el mindenkit. A szakavatott és pártatlan zsűri – jelen esetben a közönség – mindenkinek egységesen a maximális 10 pontot

szavazta meg. Minden megjelentnek színes álarcot készített a decemberben újonnan alakult Nőegylet, melynek tagjai lettek a hangadói az ismert izraeli dallamok közös éneklésének.

Persze az ilyenkor szokásos tomlasorsolást is már tükön ülve vártuk. Sok-sok értékes ajándék talált új gazdára. Rendezvényünkön pürimi büfé állt rendelkezésre, melynek repertoár-

tréfát, óriási sikere volt, a poékok időben és nagyot szóltak...

A rendezvény zárószámaként a Zmirim klezmergyűttes (Lauder Javne) lépett fel. Ők sem első ízben szerepeltek a Hunyadi téren, 2004-es megalakulásuk óta felnőtt egy generáció, sokan időközben érettségiztek, s az élet sok területén tesznek eleget különféle kihívásoknak. Helyettük új zenészek csatlakoztak a társasághoz, örömeikre számos nemzetközi fesztivál szívesen látott vendégei.

ján a DZSH kóser konyhájának sokféle süteménye került terítékre, s az ilyenkor megszokott ünnepi desszertek sem maradtak el. A nehezen mozgó vagy ágyhoz kötött hittestvéreinknek elvittük a sláchmonezt. A „kötelező” programok után kezdődött a táncos, zenés mulatság a hetvenes-nyolcvanas évek zenéjére, amely múltbeli kultúrtermi hangulatot idézett fel.

Rendezvényünket, mint legtöbbször, a tőle megszokott humorral Fehér Tamás előljáró konferálta.

Ilyen fergeteges, humoros, hangulatos ünnepünk „emberemlékezet” óta nem volt. A pürimi micvék megtartásával nem kell szégyenkeznünk a Mindenható előtt. Reméljük, folytatása következik.

Hunyadi tér

A dúsan terített asztal körül nemcsak a kile és a klub tagjai foglaltak helyet, hanem több körzetből és a város számos pontjáról is érkeztek vendégek.

Az esemény Domán István főrabbi ünnepmáltásával vette kezdetét, majd következett egy pürimi játék (Nagy Ágnes betanításában) a Scheiber Sándor-iskola drámatagozatosainak előadásában. Róluk ideje kicsit többet megtudnia az olvasónak. Ők azok, akik chanukka és pürim alkalmával ebben a körzetben sok-sok éve az eseményt megelőzően hónapokig tartó felkészüléssel, színvonalas műsorokkal kápráztatják el a vendégeket. A törzsmag (sajnos lassan „kiöregsznek”) – Rózsa Groó Benjámin, Keszler Ábel és Benő, Kisapap Áron Miklós, Kálló Dániel és a kisebbek: Ejalu Maja, Geréb Miksa, Fixler Ádám – mellett még jó páran személyes ismerősei a körzetnek.

Az ifjú művészeket természetesen szülők, nagyszülők, kistesók is elkísérik, nem másért, mint hogy utána a további programok részesei lehessenek.

A gyerekek előadása után Varga Ferenc József volt az, aki újra bebizonyította, hogy humorban nem ismer

Velük érkezett Radó Anna, valamint a két vezető tanár: Nagy Anna (Budapest Klezmer Band) és Pados Balázs klarinétművész.

A fiatalok pürimi kis koncertjét óriási repertoárjuk, kiváló hangszere tudásuk és a közös játék öröme jellemezte.

Az eseményt a Laky Konyha hagyományos süteményfínomságai tették kulinárisan is tökéletessé.

-gáljuli-

Újpest

A közösség lelkesedésének köszönhetően rendszerré vált Újpesten (is) az esti és reggeli Megila-felolvasás, amit vidám, felszabadult „buli” követett. Közösségünk ünnepeit megtisztelte jelenlétével a Lauder-iskola néhány osztálya a szülők, valamint Varga Kriszta, Dankó Bianka és Erdei Zoltán tanárok kíséretében. Szerdócz Ervin rabbihelyettes méltatta a pürim jelentőségét. Beszélt a „gonosz” Hanna Arendt-i értelmezéséről. A gonosz természetéről jellemző gógról, alattomoságról, arról, hogy csak hatalommal párosulva érvényesítheti tomlasát. A pürim örök tanulsága, hogy az igaz és a jó újra és újra győzedelmeskedik felette. Klein Judit és zenekara fergeteges sikerű koncertet adott. Rengeteg szendvics, hagyományos sütemények és „lő chájim” tette emlékeztetésé ünnepünket.

(M. Gy.)

Székesfehérvár

Pürim délutánján megtöltötték a hívek a zsinagógát. Neubart István elnök köszöntője után Vencel György kántor Eszter könyvét olvasta fel. Ezt követően Székelyhídi Hajnal, Cser Erzsébet énekművészek, Vencel György és Villányi Benjámin kántorok nagy sikerű koncerttel örvendeztették meg a megjelenteket. Végül a hitközség vezetősége hagyományos ünnepi süteményekkel látta vendégül a résztvevőket.

Körzeti kitekintő

Szeged

A Wallenberg Egyesület, a Wallenberg Középiskola, a Páva utcai Holokauszt Emlékmúzeum, az önkormányzat és a hitközség a Somogyi Könyvtárban rendezte meg a „Régen volt, hol is volt” középiskolai vetélkedősorozat szegedi regionális fordulóját, amelyen vajdasági, erdélyi és helyi középiskolák vettek részt 9x4 fős csapattal. Az első két helyezett jutott az országos döntőbe. A vetélkedővel egyidejűleg nyílt meg a zsinagóga Mártír Emlécsarnokában a Centropa vándorkiállítás a holokauszt 70. évfordulója alkalmából, „Történetek egy családi albumból” címmel.

A Szeged-Csanádi Egyházmegye, a Gál Ferenc Főiskola, a Holokauszt Emlékközpont, a hitközség és az ORZSE közös rendezésében kerekasztal-beszélgetést tartottak Haraszti György egyetemi tanár moderálásával, Bölcsei Gusztáv püspök, Kiss-Rigó László püspök, Lackner Pál püspök, Schöner Alfréd főrabbi, rektor, Lednitzky András hitközségelnök és Török Csaba teológus részvételével a holokauszt emlékévk keretében, „Istenkép Auschwitz után” címmel. A párbeszédet közél 200-an vettek részt különböző vallások hitéleti és világi vezetői, hívei közül. Az esemény a Holokauszt Emlékközpont „Egyházi embermentők” c. kiállításának megtekintésével zárult.

A TÁMOP 3.2.4.A-11/1-2012-032 keretében a hitközség Fülöp András könyvtáros közreműködésével pályázatot nyert 2013-ban. A programban az olvasási kedv növelése, a kultúra fejlesztése, a hitközség könyvtárának gazdagítása, szoftverfejlesztés, könyvbemutatók és más projektek kaphatnak helyet. Az első előadás-sorozat „Mindennapok a magyar zsidóság történetében” címmel a hitközség, az SZTE BTK Népművelési Szak, a Gál Ferenc Hittudományi Főiskola együttműködésében – Glasser Norbert PhD koordinálásával – már zajlik dísztermünkben, általában 30-40 érdeklődő jelenlétében. Sok, eddig nem hallott téma kerül szóba: az elmúlt századok ortodox könyvkiadása, az ortodoxia és a neológia története, néprajz, a zsidó nők élete – mindez a Bálint Sándor Vallásközi Kutatócsoport munkáiból. Az előadás-sorozat június végéig tart.

L. A.

Olvasói levél

A Salom Klub kirándulása Kecskemétre

Nagyon kedves meghívásnak lehetünk részesei pürim vidám ünnepén. A híres város, Kecskemét hitközsége látott vendégül bennünket. A délelőtti folyamán meglátogattunk néhány nevezetességet. Elsősorban a két templomot, amelyből a valamikori ortodox zsinagóga ma Fotómúzeum, a neológ zsinagóga épülete a TIT Székháza, benne egy kiállítás: „Michelangelo Galéria”, a nagy szobrász műveinek másolataival.

Kihagyhatatlan a Cifra Palota is értékes tárlataival, és a méltán híres Boszó Galéria, benne a HANGA Óragyűjteménnyel. A fenséges ebéd során felköszöntöttük klubunk három születésnapos férfitagját: Deutsch Dezsőt (96), Németh Rudolfot (85) és Havas Györgyöt (89). Igaz, személyesen csak Rudi bácsi volt jelen, de az ünnepést a Bálint Házban folytatjuk.

Nagy várakozás előzte meg a délutánt, amikor találkoztunk a kecskeméti killel és a környékbeli közösség rabbijaival, meghívott vendégekkel, lelkes fiatalokkal és jelmezbe öltözött aranyos gyerekekkel. Vidám és színvonalas volt a műsor, melynek részese volt a Salom Klub KOHCERTÓ Dalköre is, Németh Rudolf vezetésével. Nagy örömünkre jelen volt Nógrádi

Gergely kántor, aki régi barátságunkra való tekintettel beállt a Dalkörbe, és együtt énekelte a vidám pürimi dalcsoportot. A közös ima után meghallgattuk a tanításokat Róna Tamás és Markovics Zsolt rabbitól. A vendéglátás szeretetteljes és süteményekben gazdag volt!

Reméljük, ennek a remek és tartalmas kirándulásnak mihamarabb lesz folytatása egy másik városban. Köszönjük!

R. R.

Felháborító

Tisztelt Szerkesztőség! A következő felháborító, undorító és megdöbbentő dolgot láttam ma reggel az Alma utcai idősek otthona kertjében (tehát nem közterületen). Az ízléstelen, ostoba és cinikus megjegyzéséről és bűnygyéről elhíresült Zuschlag János botránykönyvét a kertben felállított óriásplakáton hirdették.

Ez véleményem – és gondolom, nagyon sokak szerint – az itt elpusztított 90 ember emlékének megsúfolása. Hogy történhetett ez meg?

Nagyon kérem, lehetőségük szerint szíveskedjenek intézkedni ennek a förmedvénynek az eltüntetéséről.

(Név és cím a szerkesztőségben)

Brit mila a Nagyfuvarosban

Egyszerűen csak egy hétfői nap volt, sokan már munkahelyükön, a kora reggeli istentisztelet után. Akik meglehetett, ott maradtak a Nagyfuvaros utcai zsinagógában, hogy osztozzanak a Streit család örömeiben. Számukra hosszú-hosszú évtizedekre meghatározó volt ez a délelőtt.

Lélekemelő szertartásra került ugyanis sor: a Körzet elnökének, a Kozma utcai temető igazgatójának unokáját, Somkúti Vezet és Streit Gábor fiát, Chájim Nátán ben Smuelt vették fel Ábrahám szövetségébe.

A nyolcadik kerületi templom különleges eseményét a családtagok, barátok, ismerősök és a kile mellett a BZSH-Mazsihisz ügyvezető igazgatója, az ortodox hitközség elnöke, rabbi, kántorok, valamint az ORZSE vezető tisztségviselői, tanárai is megtisztelték.

Természetesen minden a hagyományok szellemében zajlott, megtörtént a pici fiú „bemutatása” is áldások, imák kíséretében A szertartást a Németországból érkezett Adler rabbi végezte el.

A nagyszabású kiduson a közösség rabbija, ráv Glitzenstein adott tanítást a brit fontosságáról, az újszülött nevének jelentéséről.

-gi-

A Mazsihisz gratulált Orbán Viktornak

Tisztelt Miniszterelnök Úr!

Engedje meg, hogy a magyarországi zsidóság, a zsidó közösség nevében őszintén gratuláljunk ahhoz, hogy 2014. április 6-án a választók akaratából ismételten Ön alakíthatja meg Magyarország Kormányát.

Biztosak vagyunk abban, hogy a következőkben a zsidóság félelem nélkül élhet, szabadon gyakorolhatja vallását, vallhatja meg ősei hitét ebben az országban.

Hisszük, hogy Ön és kormányzata fellép az antiszemitizmus, a rasszizmus, a xenofóbia minden formájával szemben, különös tekintettel a holokauszt 70. évfordulójának megemlékezéseire.

A magyarországi zsidóság bízik abban, hogy az évszázados hagyományoknak megfelelően közjogi státusza változatlan marad, és a parlamentben nem hoznak a jövőben sem olyan döntést, amely megzavarná azt a harmonikus viszonyt, amely biztosította minden itt élő zsidónak az identitásválasztás szabadságát.

További sok sikert, felelősségteljes megbízatásához erőt, türelmet és jó egészséget kívánunk, és kérjük Önre, feleségére, gyermekeire és hazánkra az Örökkévaló áldását.

Tisztelettel:

Heisler András
elnök

Zoltai Gusztáv
ügyvezető igazgató

Tordai Péter
elnökhelyettes,
a BZSH elnöke

Felkészítő nap Auschwitzra

Az Élet Menete Alapítvány a Holokauszt Emlékközpontban felkészítő napot tartott a lengyelországi Élet Menetén részt vevő diákoknak és a kísérő tanároknak.

A zsinagóga tér a napsütéses vasárnap ellenére megtelt lelkes diákokkal és tanárokkal egyaránt, közel száz fő vett részt az eseményen. A felkészítő nap Szita Szabolcsnak, a HDKE igazgatójának köszöntőjével indult, aki hangsúlyozta, mennyire fontos, hogy emlékezzünk és hogy bennünk éljen az áldozatok emléke, hiszen egykor ők is olyan diákok, tanárok voltak, mint a jelenlévők.

Beszéde után a tárlatvezetők – akik az Élet Menete Alapítvány önkéntesei is egyben – vették át a szót és kezdték meg a diákok és a tanárok felkészítését.

Jordanidisz Theodora vezető önkéntes köszöntötte a megjelenteket, majd bemutatta Az Élet Menete Alapítványt. Elmondta, milyen jelentőséggel bír ez az út, hiszen ebben az évben van a magyarországi deportálások 70. évfordulója. Ennek tiszteletére idén a magyar delegáció jelképesen 600 fővel, különvonalattal utazik Auschwitzba, ahol a nemzetközi menetet fogjuk vezetni. A mai nap célja, hogy mind történelmileg, mind lelkileg felkészítse a diákokat arra, ami a haláltáborban vár rájuk. Általában ez a buszon odafele történik meg, ám idén vonattal utazunk, közvetlenül a budapesti Élet Menete utáni éjszakán, így erre nem lesz lehetőség.

A nyitóelőadást a magyarországi holokausztról Pécsi Tibor tartotta. Bemutatta, hogy hogyan jutottunk a „Te más vagy!” mondattól egész az auschwitzi táborig. Minden a szavakkal és a megbélyegzéssel kezdődött. Ismertette a zsidók sorsát a Kárpát-medencében. Elmondta, hogy helyzetük ingatag volt, hiszen a történelem során többször kiűzték őket a feudális magyar állam területéről, vallási és gazdasági okokra hivatkozva. Mindez II. József idején enyhült, azonban az emancipáció csak a kiegyezést követően, 1867-ben valósulhatott meg. Az első csapást a trianoni békeszerződés mérte rájuk, majd a numerus clausus és a zsidótörvények és rendeletek sokasága. Nem kellett sok idő ahhoz, hogy marhavagonokban deportálják őket a haláltáborba. Auschwitz áldozatai közül minden harmadik ember magyar állampolgár volt.

Rövid szünet után Kun Gergely előadása következett a náci táborrendszerekről és Auschwitz-Birkenau kialakulásáról. Olyan kérdéseket boncolgatott, hogy mi volt a célja a náci táborrendszer kiépítésének, milyen fázisokban alakult ki a táborok világa, kiket és miért küldtek oda, és mi történt velük. Virtuálisan bejártuk az auschwitzi lágerkomplexumot. Az őrszemélyzet tagjairól is mesélt, hogy ők hogyan éltek meg mindezt,

és a táborok közelében élőkét is megemlégtette.

A záróelőadásban a szociológus és pszichológus Hajduska-Dér Noémi pedig a „hogyan történhetett meg?” és a „hogyan lehetett elfogadni?” kérdésekre kereste a választ, a hallgatóság vagy kibeszélés dilemmáiról beszélt. Megtudhattuk, hogy a trauma öröklődik, így a pszichológia beszél másod-, sőt már harmad- és negyedgenerációs túlélőkről is. Noémi segítette a diákokat abban, ők hogyan dolgozzák majd fel azt, amit látni, tapasztalni fognak április 28-án.

A felkészítő nap sikerrel zárult, köszönet az érdeklődő diákoknak és tanáraiknak, hogy jelenlétükkel, figyelmükkel megtisztelték az Élet Menete Alapítványt és az Élet Menete emlékprogramot!

JERUZSÁLEMI VÉLEMÉNY: csalóka zsidó reneszánsz

Magyarország kormányzó pártja növeli nacionalista és agresszív retorikáját a választások előtt, és csalóka a magyar zsidó reneszánsz, állítja két cikkében a The Jerusalem Post című izraeli angol nyelvű napilap.

Az első írás szerint az ultranacionalista Jobbik népszerűségének növekedésére válaszul, szavazóik megnyerése érdekében a Fidesz beemelte riválisuk programjának nacionalista elemeit. *Tarlós István* polgármester tavaly azt tervezte, hogy egy antiszemita szerzőről utcát nevez el, legutóbb pedig *Hargitai János* március tizenötödiki beszédében azt állította, hogy a Rothschildok és a nemzetközi bankvilág törték le az 1848-as magyar forradalmat és szabadságharcot.

A lap felidézi ebben a sorban a Szabadság térre tervezett emlékmű miatt kialakult viszályt a Mazsihisszel, és idézi *Eörsi Mátyas* volt SZDSZ-es képviselő véleményét, miszerint a vitáért – szemben *Lázár János*nak a zsidó szervezetet ostromozó álláspontjával – a Fidesz a felelős, mert a kormány és nem a Mazsihisz döntött egy revizionista emlékmű felállításáról.

A lap *Kumin Ferencet* is megszólaltatja, aki tagadja a jobboldali szavazóknak szóló nacionalista retorikát, amely szerinte nem is lenne célravezető, mert a centrum szavazóit legalább akkora számban elriasztaná, mint ahány szélsőjobboldali voksot megnyerne.

A lap másik cikke *Fröhlich Róbertnek*, a Dohány utcai zsinagóga főrabijának véleményét idézi, aki szerint a médiában gyakran hangoztatott „zsidó reneszánsz” mögött igen csekély, csak mintegy tíz százalékos valós közösségi kötődés áll.

Ennek oka szerinte, hogy a zsidóság vallási meghatározásával nem tudnak azonosulni a nem vallásos és a mindennapi élet dolgait korlátozó vallásos szabályokat elutasító zsidó származásúak.

Ugyanakkor többségük ózdkodik a zsidó identitás etnikai definíciójától is a „mai náci” képviselte politikai ideológia miatt, amely szerint a zsidók nem magyarok. Ezen szembeállítás miatt zsidóság etnikai felvállalásával fel kellene adniuk magyar önmeghatározásukat, de a „holokauszt generációja miatt a magyarság részének kell maradnunk, hogy megmutassuk, a nácioknak nem volt igazuk” – állítja Fröhlich.

MTI

A Zsidó Világkongresszus támogatja a Mazsihiszt

Párizsban tartotta kétnapos ülését a Zsidó Világkongresszus (ZSVK) Végrehajtó Bizottsága. Hazánk zsidó közösségét *Heisler András*, a Mazsihisz elnöke és a ZSVK alelnöke; *Feldmájer Péter*, a Mazsihisz alelnöke és *Gergely Andrea*, a ZSVK vezetőségének tagja képviselte.

A megbeszéléseken megvitatották az ukrain zsidó közösség helyzetét, az erősödő európai antiszemitizmust, az európai szélsőjobboldali pártok szereplését, valamint a magyarországi Holokauszt Emlékévvvel kapcsolatos Mazsihisz-állásfoglalást.

A megbeszélést *Ronald Lauder*, a ZSVK elnöke nyitotta meg, majd *Robert Singer*, a nemzetközi szervezet New York-i központjának igazgatója tájékoztatta a Végrehajtó Bizottság tagjait a ZSVK egyre növekvő aktivitásáról. Beszédében hangsúlyozta, hogy a világkongresszus jelenleg is számos országban folytat tárgyalásokat az adott kormányokkal és a helyi zsidó közösségek képviselőivel.

Arie Zuckerman a francia zsidók tapasztalatairól adott tájékoztatást. Mint köztudott, az országban súlyos antiszemita jelenségek tapasztalhatók, amelyekkel szemben a zsidó közösség tagjai és a civil társadalom is felveszi a küzdelmet, amihez kormányzati segítséget is kapnak.

A jelenlévők részletesen megvitatották az Ukrajnában kialakult állapottal kapcsolatos közösségi feladatokat. A ZSVK véleménye szerint a legfontosabb cél, hogy a zsidó közösségek képesek legyenek az együttműködésre és a közös fellépésre, mert csak ez segíthet a nehéz helyzetbe került ukrain zsidó közösségen.

A megbeszéléseken kiemelt hangsúllyal foglalkoztak az Izraelre vonatkozó bojkott elleni hatékony fellépés lehetőségeivel. A bojkottal Izrael Államot igyekeznek delegi-

timálni – állapították meg a kongresszus résztvevői.

A Végrehajtó Bizottság ülésének második napján *Ira Forman*, az antiszemitizmus elleni küzdelemnek az USA által kinevezett különmegbízottja arról adott tájékoztatást, hogy az Egyesült Államok Kongresszusa különös hangsúllyal kezeli a holokauszt szenvedéseit által meggyengített zsidó közösségeket, függetlenül azok méretétől. Mint azt előadásában megerősítette, a zsidó közösségek szerte a világban számíthatnak az Egyesült Államokra, elsősorban az antiszemitizmus, a kirekesztés elleni küzdelemben, a demokrácia, az emberi jogok megvédése érdekében.

A Zsidó Világkongresszus Végrehajtó Bizottságának tagjai meghallgattak egy elemzést az európai neonáci szervezetekről. Ebben külön kiemelték a Jobbikot, felhívva a figyelmet a szélsőséges párt megnyilvánulásaira, valamint várható pozíciójára az országgyűlési választások után. A görög zsidóság vezetője külön számolt be az Arany Hajnal párról.

Heisler András, a Mazsihisz elnöke – a Zsidó Világkongresszus alelnöke – részletes előadást tartott a Magyar Holokauszt Emlékévvvel kapcsolatos helyzetéről, s arról, miként tartják meg saját megemlékezéseiket a magyar zsidó közösségek, valamint beszámolt a több civil szervezet által elindított forrásteremtési kampányról.

A ZSVK támogatásáról biztosította a magyarországi zsidóságot képviselő Mazsihiszt. A korábban Bécsben lezajlott egyeztetések után most már Párizsban is helyeslik azokat az elképzeléseket, melyeket a legjelentősebb hazai zsidó szervezet képvisel. A megbeszélések végén határozatokat fogadott el a Zsidó Világkongresszus Végrehajtó Bizottsága.

Tiltakozás az emlékmű ellen

Flashmobbal tiltakoztak civilek a német megszállás áldozatainak tervezett emlékműve ellen az „Eleven emlékmű – az én történelmem” Facebook-csoport szervezésében a szobor tervezett helyszínén Budapesten, a Szabadság téren.

Béndek Péter filozófus, a Facebook-csoport aktivistája a demonstráción hangsúlyozta: meg kívánják akadályozni a „történelmi ha-

Ez azonban nem zsidó ügy, ebben a magyar nemzet mély válsága, történelmi kudarca érhető tetten – mondta a filozófus.

A mintegy 300 tiltakozó emlékköveket, emlékműcseszeket, illetve olyan tárgyat helyezett el a Szabadság téri mélygarázs bejáratánál, amelyek kifejezik személyes érintettségüket. A többi között nemzetiszínű szalaggal átkötött síndarabot, családi

(Fotó: Soós Lajos/MTI)

zugságot hirdető politikai jelkép” felállítását. Ezzel ugyanis a kormányzatnak véleménye szerint az a célja, hogy felmentse a nemzetet múltjának és jelenének terhei alól, amire szavai szerint sem felhatalmazása, sem tudása, sem erkölcsi tekintélye nincsen.

Úgy vélekedett, hogy a magyar nemzet nem a 15 millió áldozat nemzete, a magyarok túlnyomó része erkölcsileg vagy tevőlegesen hozzájárult emberek, gyerekek, családok megsemmisítéséhez, és a német megszállás előtt sem tett semmit a zsidók jogfosztása ellen.

MTI

70

A zsidóknak megtiltják keresztény cseléd lányok alkalmazását

A fajvédelmi törvény életbelépése óta szerzett tapasztalatok alapján több oldalról az a kívánság nyilvánult meg, hogy a zsidókat tiltsák el bizonyos korhatáron aluli keresztény cseléd lányok alkalmazásától.

Az illetékes hatóságok helyeslik azokat az elgondolásokat és megakartják szüntetni annak lehetőségét, hogy a fajvédelmi törvény által érintett zsidók visszaélhessenek a náluk szolgálatot teljesítő, tehát tőlük függő viszonyban lévő keresztény cseléd lányok helyzetével.

Már készül az intézkedés, amely megtiltja a zsidóknak bizonyos korhatáron aluli, — valószínűleg 45 évesnél fiatalabb, — keresztény cseléd lányok alkalmazását.

RADNÓTI-DÍJÁTADÁS

A Mazsihisz a díjazottak között!

Az angyalföldi RAM Colosseum szolgált helyszínül a Radnóti Miklós Antirasszista Díj tizennegyedik alkalommal megrendezett átadásának.

Olyan személyek és közösségek részesültek és részesülnek ebben az elismerésben, akik- amelyek kiállásukkal, példamutató cselekedeteikkel hitet tettek az antirasszizmus eszmeisége mellett.

A színpadon hetven, félkörívben elhelyezett szék, melyeken részben az idén elsőként átadott, úgynevezett „Radnóti-jel” díjazottai (korábban már elismerésben részesült személyek, akik azóta is folyamatosan sokat tettek a díj szellemében), részben az ezen az eseményen kitüntetése várók foglaltak helyet.

A kivétíton Magyarország a náciizmus kapujában címmel peregetek képsorok, majd *Gálvölgyi János* köszöntötte a megjelenteket, beszélt a MEASZ alapelveiről, a humanista életútról.

Ezt követően *Hanti Vilmos* elnök egyebek mellett elmondta: A MEASZ újév napján tiltakozni kényszerült a kormány tervezett megszállási emlékműve ellen. Akkor még nem is tudtuk, milyen lesz az emlékmű, de számunkra bizonyos volt, hogy ettől a kormánytól túl sok jóra nem számíthatunk. Hamarosan kiderült, igazunk volt. A tervezett emlékművet nem csak azért tartjuk náci emlékműnek, mert nem tesz különbséget gyilkosok és áldozatok között. Kérlek benneteket, tegyünk érte, hogy ilyen emlékmű soha ne is épülhessen meg. (...)

Mai díjazottjaink között zsidó és keresztény egyházak képviselői is

Zoltai Gusztáv és Heisler András átveszik a díjat Hanti Vilmostól

vannak. Ez öröm számunkra. Hisszük, a mai világunkban az egyházak különösen sokat tehetnek az emberek békességéért.

A holokauszt 70. évfordulóján emlékezünk mindazokra, akiket a fasizmus elpusztított. A legnagyobb népiártást Magyarországon is a zsidó emberek szenvedték el, de meg kell emlékeznünk a cigányokról, a fogyatékosokról, az újságírókról, az egyháziakról, a szakszervezetesekről, azokról az antifasiszta ellenállókról, akik azért viseltek piros háromszöget a koncentrációs táborokban, mert tudatosan vállalták a szembeszegülést a bűnös fasizista politikával.

Ezután Gálvölgyi János felolvasta

az 52 Radnóti-jeles névsorát, majd *Hegedűs D. Gézától* a költő Tarkómon jobb kezdeddel című versét és *Márai* egyik naplóidézetét hallhatuk.

A 2014-es év újdonságaként sor került a „Humanizmus Nagykövete” megtisztelő kitüntetés átadására, melyet *Tóth József* kerületi polgármester, ifj. *Lasz György* és *Georgios Kukumcisz* vehettek át néhány mondatos indoklást követően Hanti Vilmostól.

Kulka János ezúttal verset mondott, majd egy korábbi Radnóti-díjas, *Lebovits Imre* néhány korabeli történelmi tény megosztásával emlékeztetett, emlékezett.

Farkasházy Tivadar lokálpatriotizmusról, kanadai kutatási eredményekről szólt.

Ezt követően került sor a Radnóti-díjak átadására. A kitüntetetteket (*Heller Ágnes* és *Alföldi Róbert* korábban vették át), köztük a *Mazsihiszt*, *Kálmán Olga* szerkesztő-riporter laudálta, majd *Heisler András*, a *Mazsihisz* elnöke, valamint *Zoltai Gusztáv* ügyvezető igazgató vette át az elismerést Hanti Vilmostól. A méltatás szövege: „A *Mazsihisz* mint a legnagyobb magyarországi zsidó egyház sikerrel lép fel az egyetemes emberi értékek védelmében. Hazánkban a holokauszt aktuálpolitikai átértelmezése zajlik, ami nem csak a zsidók, az egész magyar társadalom problémája, jelzi a történelem feldolgozatlanságát. Elnökük szerint a magyar kormány a 70. évfordulás emlékeztetpolitikája ellentmondásos, mert másra hárítja az akkori kormány felelősségét polgárainak elpusztításában.”

A kitüntetetteket *Ujhelyi István*, az Országgyűlés alelnöke köszöntötte, *Sas József Görgy Gábor* aktuális versét olvasta fel, *Hernádi Judit* énekelt, *Barát Tamás* leveléből Gálvölgyi János idézett, az egyik új díjazott, *Magyar György* osztotta meg gondolatait, végül *Bródy János* énekelt.

2014 Radnóti-díjasai:

Aczél Endre újságíró, *Alföldi Róbert* színész, rendező, *Borsányi György* volt terézvárosi polgármester, a *MEASZ* alelnöke, *Garai Róbert* és felesége, *Garai-Édler Eszter*, *Harmati Béla* nyugalmazott evangélikus püspök, *Heller Ágnes* filozófus, a *Hét Olajfa Egyesület*, *Jánosi Katalin* képzőművész, a *Nagy Imre Alapítvány* alapítója, *Komjáthi Imre* szakszervezeti vezető, *Krausz Tamás* történész, *Magyar György* ügyvéd, a *Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége*, *Németh Sándor*, a *Hit Gyülekezete* vezető lelkésze, *Polgár Ernő* író, *Szöllösi Gábor* tanár, *emberi jogi aktivista* és *Viczián Zoltán* nyugalmazott ezredes, a *MEASZ* *Héves megyei elnöke*.

L. T.

MIKLÓS GÁBOR

Varsó: alapos tudományos munka, sok vita és nagy nyilvánosság a zsidó múzeum körül

Az újságírók egy bejárásán már korábban megtekinthették a lengyel zsidók történelmi múzeumának készülő állandó kiállításait, és találkozhattak a kurátorokkal is. Tavaly látogathatóvá tették a közönség számára is Varsóban a fantasztikus épületet, néhány időszakos tárlattal s több oktatási-kulturális programmal. Akkor azonban inkább csak a ház üzenetéről írhattunk, illetve arról az alapos és hosszadalmas munkáról, sok vitáról, ami a megnyitását megelőzte. Érdekes azonban beszélni a múzeum viszonylag hosszú előtörténetéről is. 2005-ben alapította a lengyel állam (kulturális minisztérium), a főváros önkormányzata és a társadalmi alapon működő Zsidó Történelmi Intézet. Kijelölték a helyet, ahol ideiglenes sátrat emeltek, amelyben kiállításokat és műsoros eseményeket rendeztek. 2006-ra kiválasztották *Rainer Mahlamäki* finn építész tervét, 2007-ben elhelyezték az alapkövet. (Az egykori varsói gettó területén van, szemben vele a gettófelkelés ikonikus emlékműve.)

Az épület megdöbbentően szép. Tizenháromezer négyzetméter a területe: a föld alatti első szint az állandó kiállítás. Ez az, ami még készül, s október végén adják át véglegesen. Az egyik kiállítási terem a Kisváros nevet viseli. A jiddis nyelven stetlnek mondott településforma, ahol a kelet-európai zsidók nagy része élt. Nagy szegénységben, együtt keresztény szomszédaival, lengyelekkel, ukránokkal, fehérorosokkal és másokkal. A stetl terem díszre Gwozdziec imaházának mása. A fenyőfából ácsolt faszervezetet és a gyönyörű színes festményeket önkéntesek készítették el – tudtam meg. A városka most Ukrajna területén van, az 1731-ben emelt zsinagógát a náci elpusztították. Szerencsére azonban az épületet jól dokumentálták, a festményekről fényképek maradtak fenn, s így újjászülethetett az imaház Varsóban. Az emeleten kapnak helyet az ideiglenes kiállítások, az oktatásra szánt tér és egy majd ötszáz fős előadó-színház terem.

Az állandó kiállítás végigvezet a lengyel zsidók hosszú, ezeréves történetén. A tervező alkalmazkodott a koncepcióhoz, hogy itt nem a vészorkoroknak, a pusztulásnak, hanem az együttélésnek emelnek múzeumot. Meghózzá a korszellemnek megfelelőt, amely nemcsak tárgyakkal szemléltet, hanem elmondja témáját, vezeti a látogatót a történetbe. *Hanna Zaremska* professzor asszony, a Lengyel Tudományos Akadémia történettudományi intézetének munkatársa a szerzője annak a fejezetnek, amely a 17–18. század zsidó történetét ábrázolja. Ezt a korszakot a *Bogdan Hmelnickij*-féle 1648-as felkeléssel, a zsidópogromok sokaságával kezdi, s Lengyelország felosztásával fejezi be. *Zaremska* előadást tartott, amelyben elmondta, hogy a kiállítás összeállításával párhuzamosan kellett feleletet találni addig megválaszolatlan, a tudomány által nem tisztázott kérdésekre. Ő ezzel is indokolta a rendezés elhúzódsát, ami miatt sokat bírálták a múzeum létrehozót.

El kell mondani, hogy a megvalósításban neves lengyel és külföldi kutatók sokasága vett részt, miközben bevonták, s továbbra is bevonják az érdekelteket, a társadalmat. Most például megtekinthető egy időszakos kiállítás, ahol azokat a tárgyakat lehet megnézni, amelyeket a múzeum adományozói ajánlottak fel.

Az állandó kiállítás végigjárja tehát az együttélés ezer évét. Egyik első teremnek címe Első találkozások, amit aztán a *Paradisus Iudaeorum* nevű szakasz vezet a zsidók késő középkori lengyelországi „aranykorához”. A Kisváros után a Modernitás kihívásairól értekeznek a kiállító, ahol arra akar választ adni, hogy a polgárosodó lengyel területeken a zsidók mennyiben vettek részt a kapitalizmus létrehozásában, hogyan alakult ki a modern antiszemitizmus, és mi akadályozta vagy segítette az asszimilációt. Az Utca a címe a két háború közötti zsidó valóságról szóló teremnek, amit a Pusztítás, a vészorkorok terme követ. A kiállítást a háború utáni korszak bemutatása zárja. A hárommillió lengyelországi zsidóból 300 ezer maradt életben. (Kiemelten foglalkoznak az önfeláldozó lengyel embermentőkkel!) Ez a közösség is fokozato-

A gwozdzieci zsinagóga mása a múzeumban

san eltűnt: pogromok, majd a kommunista korszak antiszemita kampányai számolták fel. Most egy-két tízezres közösség és a zsidó kultúra iránti fokozódó érdeklődés jellemzi a társadalmat. És a kitartóan létező antiszemitizmus.

A múzeum igyekszik bevonni a közönséget. Egyrészt azzal, hogy az állandó kiállítások „szerzői” nyilvános előadásokon ismertetik koncepciójukat, a kutatások eredményeit. Hosszabb ideje létezik a világhálón a virtuális stetl (www.stetl.org). Az egykor lengyel zsidók lakta területekről várják a hozzájárulást: képeket, emlékeket, szövegeket, hogy így építsék újra az elpusztított világot.

A lengyel zsidók történelmi múzeuma hosszú vállalkozás. Semmit nem tettek elszívva. Úgy látszik, minden egyes eleme úgy jött létre, hogy abban részt vett a hazai tudományosság és a téma nemzetközi tekintélyei.

Nem formálisan, hanem a kiállítás alkotóiként. Jellemző, hogy a politikai váltások nem érintették a projektet. A varsói múzeum az épületével önmagában is vonzza a turistákat. Rendszeresen máris az idegenvezetések, előadások, iskolai foglalkozások. A lengyelek meg akarnak szabadulni az antiszemitizmus bélyegétől, és meg akarják érteni a zsidó kultúrát, vele saját történelmüket.

-gj-

Világhírű énekművész mesterkurzusa az ORZSE-n

(Villányi A. fotó)

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen először tartott mesterkurzust a világhírű olasz operaénekes, a római Santa Cecilia Akadémia énektanára, *Claudio Di Segni*, aki ezután az ORZSE meghívásának eleget téve, a kántor szakon is félnapos vendégtanári kurzust tartott. Jó okkal, hiszen a művész amellel, hogy évtizedekig volt vezető tenor Itália és a zenei világ számos operaházában, jelenleg a római Nagy Zsinagóga karigazgatója és egyúttal karnagya.

A mester tanulmányait Rómában végezte, s ott kezdte pályáját is, miután megnyert egy nemzetközi énekversenyt. Színpadra a Lammermoori Luciában és a Rigolettóban lépett először. Ezután sorra énekelt a nagy tenor főszerepeket. Több lemezfelvétele is készült operaáriákkal, valamint a római zsinagóga kórusával felvett zsidó liturgikus zenékkal.

Az ORZSE-n tartott mesterkurzusa, amelyen két kántorjelölt és két diplomás kántor vett részt, nagy megtiszteltetés volt az egyetem számára, korábban ilyen rangú művész még nem lépett fel tanárként.

Élményszámba ment, amikor szinte saját testének működésén demonstrálta, milyen látszólagos apróságokon múlik az énekhangfekvése, hangszíne, hangereje és egész minősége. Ezt illusztrálva elénekelt az egyik legnépszerűbb nápolyi dalt, az *O sole miót*.

Természetesen illő megemlíteni név szerint a kiválóan szereplő „hallgatókat” is. *Villányi Benjámint* és *Budai Miklós* kántorjelöltek éneke után a mester tanácsokat adott, hogyan tehetné még szebbé és értékesebbé teljesítményüket. Rendkívül szuggesztív, szellemes és tanulságos megjegyzései, melyekben igazi olasz zsidó temperamentuma mutatkozott meg, azokat is megragadták, akik keveset értenek az énekművészethez, vagy egyáltalán a zenéhez.

A már végzett és kántorként működő *Zucker Immánuel* és *Nógrádi Gergely* előadása méltán érdemelte ki a vendégprofesszor osztatlan elismerését. A műsor fénypontjaként duettben újra elénekelték az *O sole miót*, minden jelenlévő nagy öröme.

MENETELÉS AZ ÉLETÉRT 2014 – MARSCH DES LEBENS IN UNGARN

A kezdetek

Németországban a náci múlttal való társadalmi szembenézés az egész világ számára példaértékű, azonban a legszemélyesebb szinten, a családok szintjén erre a megtisztulásra mindeddig nem került sor. A tübingeni T.O.S. evangéliumi közösség az 1990-es évek végén kezdett gyülekezetalapító munkába városukban. Ez azonban újra és újra falakba ütközött.

Rájöttek, hogy az ébredés akadályát a családi múltjaikban húzódozó sötét titok, a nagyapák nemzedékének részvétele a náci népihités borzalmaiban. A közösség tagjai megtudták, hogy egyikük nagyapja Ukrajnában hajtott végre tömegmészárlásokat, a másik Auschwitz felépítésének volt technikai felelőse, a harmadik Debrecenből irányított több ezer magyar zsidó asszonyt a Balti-tengerig, ahol a jeges vízbe vezényelték mindegyiküket; ezt az iszonyatot 16-an élték túl. Ezekből a felismerésekből lelkiismereti és hitéleti megtisztulás következett.

A terhelő múlt beismerését bűnbánat és bocsánatkérés követte. A helyi németországi utak tovább szélesedtek, az egykori német megszállás alatt álló, illetve német oldalon harcoló országokba: Lengyelországba, Litvániába, Ukrajnába, Lettországra.

A sötét családi múlttól radikális őszinteséggel és személyes megrendültséggel valló fiatalok szolgálata nyomán ezekben az országokban érezhető gyógyulás, változás, szellemi fel szabadulás következett be.

A NYUGATI HATÁRVIDÉK TÖMEGSÍRJAINÁL

2014. ÁPRILIS 22., SOPRON

12.30–14.30: Regisztráció (Fagus Hotel)
14.30–16.30: Felkészítő szeminárium a menetelésben részt vevők számára (Fagus Hotel)
19.00: Találkozó a felkészülés jegyében, magyar egyházi vezetők részvételével
Ted Pearce (USA): Az elfelejtett 6 millió emlékezete... kiáltás a zene nyelvén
Helyi zenei csoport és a T.O.S. Tübingen - Beer Sheva táncsoportja (Fagus Hotel)

2014. ÁPRILIS 23. MENETELÉS SOPRONTÓL GYŐRIG

09.00, Sopron, Paprét:
Megnyitó az ortodox zsinagóga előtti téren a soproni zsidó közösség, keresztény egyházak és a város érdeklődő lakossága részvételével
Köszöntő
A holokauszt – Magyarország – keresztény nemzedékeink felelőssége tragédiánk előidézésében

Jobst Bittner (Németország): Megtörjük a hallgatást

A helyi zsidó hitközség és a keresztény közösségek reflexiói

10.15: Menetelés a Liszt Ferenc téri egykori neológ zsinagóga emlékművéhez

Gyászima, 23. zsoltár

11.00: Indulás Sopronból, menetelés Győr felé

Egy kisebb csoport megemlékezése Balfon

A menetelésben részt vevők 10 km-es szakaszonként indulnak útnak...

19.00, Győr: Találkozás a zsinagógában

19.00: A helyi zsidó közösség vezetőjének köszöntője

19.05: Egy túlélő visszaemlékezése a közel 6000 győri elhurcoltra, a deportáció eseményeire

19.15: Jobst Bittner és egykori náci elkövetők unokáinak megkövető üzenete

19.30: A zsidó hitközség vezetőjének válasza

19.40: Magyar keresztény reflexió

19.50: Ted Pearce (USA): Az elfelejtett 6 millió emlékezete... kiáltás a zene nyelvén

20.00: A T.O.S. Tübingen – Beer Sheva táncsoportja

2014. ÁPRILIS 24. ABDÁTÓL KOMÁROMIG

09.00–09.45: Találkozás Abdán, a megrongált Radnóti-emlékmű helyén (az 1944-es halálmenet útjának eredeti kövein)

Radnóti Miklós: Nyolcadik ecloga
Emléktörédek... a tanúk szavai megelevenednek

Egykori náci elkövetők unokáinak megkövető üzenete

A győri zsidó hitközség válasza
Ároni áldás

09.45: Indulás Abdáról Gönyű felé

Kisebbs csoportok helyi megemlékezései:
15.00, Gönyű: A kikötőnél és a temetőben
Rövid történelmi áttekintés
Egy áldozattá vált szemtanú emlékezése
Egykori náci elkövetők unokáinak megkövető üzenete

15.00, Ács: Emlékezés a vasútállomás melletti emlékműnél
A zsidó közösség képviselőjének köszöntője
Helyi történelmi visszaemlékezés
Egykori náci elkövetők unokáinak megkövető üzenete

15.00, Oroszlány: Munkás Szent József Katolikus Plébániatemplom
A helyi katolikus lelkész köszöntője
Történelmi visszaemlékezés: tömeggyilkosság a pusztavámi erdőben
A helyi két tannyelvű középiskola tanulóinak német nyelvű előadása
Egykori náci elkövetők unokáinak megkövető üzenete

19.00, Komárom:
Köszöntő: a komáromi erőrendszer igazgatója
A városi múzeum igazgatójának történelmi áttekintése
Egykori náci elkövetők unokáinak megkövető üzenete
A révkomáromi zsidó hitközség (Szlovákia) vezetőjének reflexiója
Emlékezés a cigányság komáromi gyűjtőtáborára

ÜRES ZSINAGÓGÁK A VIDÉKI MAGYARORSZÁGON

2014. ÁPRILIS 25.: BAJA, DEBRECEN,
KISKUNHALAS, PÉCS

Baja: A hallgatás leple egy zsidó család életében

15.00: Vonulás a Petőfi-szigetről a hídon át a zsinagóga-könyvtár épülete felé a volt gettó területén át

18.00: Találkozás a volt zsinagógában működő városi könyvtárban

Hábermann Annamária (Olaszország) családi visszaemlékezése

„Menetelés az Életért” – film korábbi utatról

Egykori náci elkövetők unokáinak megkövető üzenete

Bajai fiatalok pályamunkái a holokauszt sorstragédiáiról

Kiskunhalas: Találkozás Bács-Kiskun megye egyetlen működő zsinagógájában

13.00: A Kiskunhalasi Zsidó Hitközség elnökének köszöntője

13.05: Kecskemét rabbija: történelmi áttekintés

13.10: A 101/322-es munkásszárad lemeszárlása – dokumentumfilm (emlékezés képekben 198 fiatal, 16-18 éves munkaszolgálatosra, akiket a kiskunhalasi pályaudvaron lőttek tömegsírba)

13.20: Egykori náci elkövetők unokáinak megkövető üzenete

13.40: kiskunhalasi katolikus, református és evangélikus lelkészek reflexiói

13.50: A rabbi zárószavai

14.00: Közös séta a vasútállomás mellett található emlékműhöz

14.30: Búcsú a fiúktól – emlékező gondolatok mai középiskolásoktól

Pécs: A hiányzó 4000 miatt...

15.00: Megemlékezés a pécsi zsinagógában

15.00: Köszöntő

15.05: Egy túlélő szemtanú visszaemlékezése a pécsi eseményekre

15.15: „Menetelés az Életért – Lengyelországi képek” (rövidfilmrészlet)

15.25: Egykori náci elkövetők unokáinak üzenete: Megtörjük a hallgatást – tettesek utódaiként megválljuk és megkövetjük nagyapáink tetteit

15.40: Hábel János „vallomása” a pécsi válóságról

15.55: Helyi keresztény lelkészek 1-2 perces reflexiói

16.00: közös vonulás az egykori gettóhoz
Rövid megemlékezés

Egykori náci elkövetők unokáinak megkövető üzenete

Csatlakozás a sábbati istentisztelethez

Debrecen:

11.00–12.30: „Különleges történelemóra” a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Tanszékén: Hogyan nézünk szembe mi, németek, náci felmenőink örökségével?

13.00–14.00: Megemlékezés a volt Serly-téglagyári gettó helyén

14.00–14.30: A tübingeni T.O.S német keresztény közösség bűnbánati szolgálata. Közös imádság

15.30–16.30: Menetelés az Életért megemlékező séta a volt zsidónegyed és a gettók területén

„A nagyapám volt az SS-tiszt, aki a debreceni deportálást irányította”... – az unoka megkövető szavai Debrecen zsidóságához

LEVESSZÜK A LEPLET: A NYILAS TERROR ISMERETLEN SÍRGÖDREI

2014. ÁPRILIS 26., BUDAPEST

12.00: Találkozó az óbudai téglagyár emlékművénél (Budapest III., Bécsi út 134. Emlékmű a Bláthy Ottó Szakközépiskola előtt)

12.05: Történelmi áttekintés: a Bécsi út 171. szám alatti nyilas háztól a Szalézi Intézetten át az óbudai téglagyárig

12.15: Egy túlélő emlékképei a halálmenetről

12.20: Jobst Bittner: hogyan válnak a halál útjai az élet útjává a megkövetés útján

12.28: Óbudai diákok egy héber dalt énekelnek magyar szöveggel

12.30: A német csoport tagjai buszokkal a Városmajorba mennek

(A budapesti résztvevők a 17-es, majd a 4/6-os villamossal jutnak el a Széll Kálmán térre. Innen gyalog mennek a Városmajori „Jézus szíve” templomhoz a Várfook utcán keresztül, kb. 30 perc alatt.)

13.15: Találkozó a Városmajori „Jézus szíve” templomban

13.15: Köszöntő

13.20: Áttekintés: „Gyilkos eszméktől a gyilkos tettekig” – a XII. kerületi nyilas osztag rémtettei (Maros utca, Városmajor utca, Alma utca)

13.30: Egy tanúvallomás abból az időből

13.40: Bűnbánat az elkövetett tetek miatt

13.45: Ted Pearce (USA): Az elfelejtett emberek – kiáltás zenében

15.50: Jobst Bittner (Németország): Gyógyulás a hallgatás megtörésében

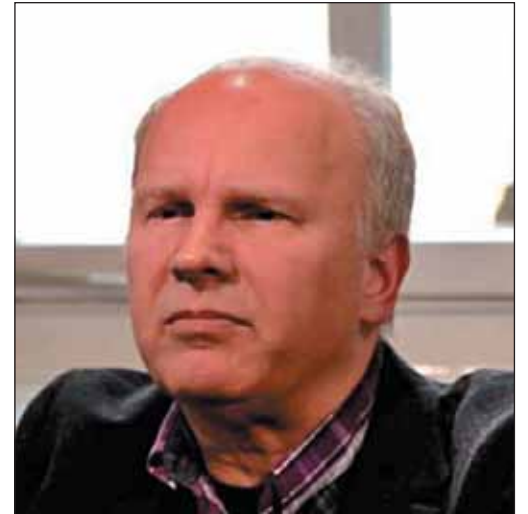
14.00–16.30: Közös vonulás a Lánchídon a „Cipők” emlékművéhez

16.30: Emlékezés a „Cipők” emlékműnél

16.30: Köszöntet a német példáért

16.35: Egy magyar zsidó túlélő gondolatai a „Duna partján”

16.40: Jobst Bittner: németek és más népek: a példaadás szolgálata

Jobst Bittner lelkész

2014. ÁPRILIS 27., BUDAPEST

09.00: Dohány utcai zsinagóga: találkozás a Mazsihisz vezetőivel

10.30: Séta a zuglói nyilasterror vesztő- és mentőhelyeinél (A nyilasház, padok a Stefánián, Schlachta Margit és Ocskay László – találkozó a Thököly éttermenél. Lehetőség lesz virágok, kavicsok elhelyezésére az emlékhelyeken)

13.00: Találkozás a zuglói zsinagógában

13.05: Emlékezés a zuglói eseményekre – Kardos Péter főrabbi

13.20: Egykori náci elkövetők unokáinak üzenete: Megtörjük a hallgatást – tettesek utódaiként megválljuk és megkövetjük nagyapáink tetteit

13.30: Zuglói keresztény közösségek vezetőinek reflexiói

15.30: Csatlakozás az Élet Menetéhez

A Budapesten is már több mint 10 éve minden évben megtartott Élet Menete rendezvénye idén a Keleti pályaudvar előtt lesz. A több tízezer embert vonzó esemény egyik megszólalója

JOBST BITTNER

a T.O.S. Tübingen vezető lelkésze és a Marsch des Lebens – Menetelés az Életért kezdeményezője lesz.

Azon szervezetek, közösségek, intézmények névsora, akik 2014. március 3-ig jelezték részvételüket színdíjakukat. (A később kapcsolódó közösségek nevét a www.menetelésazéletert.hu honlapon hozzuk nyilvánosságra.)

- Ács Városi Társaság
- Ady Endre Városi Könyvtár és Művelődési Központ, Baja
- Alba Sانسz Kulturális Alapítvány
- Az Élet Menete
- Bona Media Alapítvány
- Budapest, XIV. Kerületi Önkormányzat
- Budapest, Dávid Sándor Gyülekezet
- Czuczor Gergely Bencés Gimnázium és Kollégium
- Debreceni Baptista Gyülekezet
- Debreceni Szabadkeresztény Gyülekezet
- Debreceni Zsidó Hitközség
- Dr. Szabó István, a Magyarországi Református Egyház Dunamelléki Egyházkerületének Püspöke
- Éki Igé Gyülekezet
- Evangéliumi Mária Nővérek, Kutasó
- „Ez az a nap” Szervezőiroda
- Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerületének Püspöke
- Farsori Evangélikus Gimnázium
- Fiatalok küldetésessé (FYAM)
- Fundamentum Gimnázium, Győr
- Győri Evangélikus Gimnázium
- Győri Keresztény Család Gyülekezet
- Győri Zsidó Hitközség
- Hetednapi Adventista Közösség
- Holokauszt Emléközpont
- Holokauszt Emléközpont Baráti Köre
- Immanuel Közösség, Pécs
- Jósás Alapítvány
- Kononia Katolikus Közösség, Kossice (Kassa)
- Komáromi Zsidó Hitközség
- Magyar Pünkösdi Egyház
- Magyar Evangéliumi Alianza
- Magyarországi Szabadkeresztény Gyülekezet
- Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége
- Menóra Messiasai Közösség
- Nemes Pál (Székesfehérvári Dávid Sándor Gyülekezet)
- Nemzeti Zarándoklat
- Oroszlányi Munkás Szent József Plébánia
- Pannóniai Bencés Gimnázium
- Pécsi Zsidó Hitközség
- Segítség az Élethez Alapítvány (szervezők)
- Soproni Evangélikus Egyházközösség
- Soproni Evangéliumi Gyülekezet
- Soproni Izraeli-Magyar Baráti Társaság
- Soproni Zsidó Hitközség
- Szeverényi János, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos misszió lelkésze
- Új Lehetőség Alapítvány
- Új Jeruzsálem Katolikus Közösség
- Zúgó Szél Alapítvány

A Menetelés anyagi támogatója:

NORVÉG CIVIL
Támogatási Alap

[www.http://norvegcivilalap.hu/](http://norvegcivilalap.hu/)

MAGÉN ISTVÁN

Olvasonapló

Izrael Állam története (12.)

Martin Gilbert professzor Izrael története című könyvének tanulmányozásakor feltűnő az a sokszínűség és sokrétűség, mellyel könyvének tárgyával foglalkozik. Jelentőségük szerint értékel olyan megnyilvánulásokat, melyeknek hitelét és nyelvezetét kizárólag annak tételes értékelésére redukálja. Ilyen módon jár el a drúzzokkal kapcsolatban is. Tudnunk kell, hogy az Izraelben élő drúzok a zsidók hű szövetségesei, támogatói, sőt bizalmasai. Szolgálnak a hadseregben, magas rangú katonatisztek vannak közöttük. 1973. október 19-én egy izraeli tiszt egy szíriai drúz faluba látogatott, mely nem messze volt a Damaszkusz felé kinyújtott izraeli „ököltől”. A látogatáshoz az izraeli nehéztüzérség szolgáltatta a „kísérőzenét”. Ez alatt a drúz parasztnak a legteljesebb nyugalomban arattak földjeiken. A tiszt a drúzok vezetőivel való találkozásakor felidézte Jigál Alon 1967-ben tett javaslatát, hogy a Golánt elfoglaló izraeli hadsereg nyomuljon tovább keleti irányba az Antilibanon (Dzsebel) hegyes nyugati lejtőjé felé, ahol a szíriai drúzok túlnyomó többsége él. A drúzok közé látogató tiszt felvetette: „Talán most (...) létre tudnánk hozni egy független drúz államot, mely ütközőzóna lenne köztünk és Szíria között. A drúzok örülnének a függetlenségnek, mi pedig megvédenénk őket.” A látogatásakor az izraeli csapatok alig 40 kilométernyire voltak a drúzok lakta településektől.

A libanoni határ túloldaláról a háború első pillanatától kezdve szakadatlanul ágyúzás hangja hallatszott. A Fatah így próbálta megmutatni erejét, illetve azt, hogy részt vesz a „zsidók elleni szent háborúban”. Az izraeli földművesek, kibucnyikok és városiak az ország északi részében, főleg Kirját-Smónában és környékén kénytelenek voltak idejük jelentős részét föld alatti óvhelyeken tölteni. Martin Gilbert szerint maguknál a történések-nél is jelentősebb volt az események lelki hatása. Hiába hangzott a libanoni kormány mindvégig függetlenségét. Izrael tapasztalatának az izraeli ember számára történő univerzalizációja nem volt egyéb, mint az, és ebben a „Fatahlandról” Izraelre irányuló ágyúcsövek csak megerősítették, hogy az egész arab világ ellenük fordult.

Martin Gilbert könyve érintőlegesen foglalkozik a háborúnak az izraeli mindennapokra, a közhangulatra, a gazdasági életre, a kultúrára és a kultúrával határos területekre vonatkozó hatásaival is. Izrael fiainak sok évezredes tapasztalata rámutat a háború legsötétebb aspektusaira. Még dörögtek a fegyverek, de az izraeli társadalomban máris széles körű vita bontakozott ki ennek megvitatására. Egy izraeli tartalékos tiszt, a hadsereg egyik szóvivője 1973. október 19-én, azon a napon, amikor az izraeli hadsereg főlénye már mindkét fronton megkérdőjelezhetetlenül megmutatkozott, a közelgő tüzszünetre és az azzal kapcsolatos tárgyalásokra azzal, külföldi újságírók előtt kijelentette: „Inkább eltöltök éveket beszélgetéssel, tárgyalással, vitakozással, mintsem hogy háborúznom kelljen.” A hallgatóság nagyobb derűtségére hozzátette: „A beszélgetés is lehet a katona hivatása! Miért ne?”

Az izraeli nép nem katonanép, nyilatkozta a szóvivő, majd így folytatta: „Mihelyt a mozgósítás megtörténik, mint most is, a polgári élet gyakorlatilag meghal, Izrael földművesei, munkásai, diákjai, boltosai felveszik az uniformist és elmennek a frontra. (...) A hadiállapot megsemmisíti mindennapjainkat. A mozgósítás iszonyú terhet ró a gazdasági életre. Mi civil nemzet vagyunk. Békét akarunk a szomszédainkkal, vissza akarunk térni megszokott mindennapjainkhoz. Megpróbálunk felépíteni egy jó társa-

dalmat. (...) Amikor azt halljuk, hogy fiaink meghaltak, hogyan is tudnánk örülni harctéri sikereinknek? (...) Még nem hozták nyilvánosságra az esetek nevét. De a családok körében, akik jól ismerik egymást, (...) hamar elterjed a veszteségek híre. Van, akinek ez kis szám, de nekünk nem csekély. Mi kis nemzet vagyunk. Nekünk minden emberünk fontos.”

A háború tizenharmadik napjának mérlege ez volt: harminc jordániai és iraki tank, két szíriai repülőgép. A Szuzei-csatorna térségében az izraeliek hetven egyiptomi tankot tettek harcképtelenné, tizennégy egyiptomi repülőgépet lőttek le. Szadat elnök tüzszünetért könyörgött. Arra kérte a Szovjetuniót, hogy minden tekintélyt vessen latba ennek érdekében. Október 20-án egy szíriai repülőgép még megpróbálta bombázni a hajfai olajfinomítót, de lelőtték. Naháriára zuhant. Jigál Jádín régészprofesszor és tábornok ugyanezen a napon így fogalmazta meg a helyzetről kialakított véleményét:

„Egyiptom területén mélyebben és jelentősebben nyomultunk előre, mint azt az egyiptomiak elismerik. (...) Az egyiptomi főparancsnokság elkezdett hazudozni a harcoló alakulatok parancsnokainak. Kezünkben tartjuk a csatorta és Kairó közötti legfontosabb hírközlő és továbbító pontokat. Nagyon súlyos csapást mértünk harcoló egységeikre. Amikor áttörtünk a csatortán, az egyiptomi csapatok zöme a felénk eső oldalon rekedt bekerítve, és nem tudják kiszabadítani őket.”

Az izraeliek tehát széles frontvonalon, mélyen bent jártak Egyiptom Szíria vonatkozásában is. A Golán-fennsíkra a szíriai, iraki, jordániai egyesített csapatok megpróbálták áttörni az izraeli vonalakat. Mindenütt súlyos veszteségeket szenvedtek el. Tel-Anternél és Tel-el-Alalieknél sok helyütt az izraeli és az iraki tankok mindössze öt méterre álltak egymástól a hegy ellenőrzéséért vívott küzdelemben. A Hermon-hegyen a szíriaiak által a háború első óráiban elfoglalt izraeli erődítményt a légierő már napok óta bombázta. Október 21-én izraeli ejtőernyős egységek érkeztek helikopteren. Tizenkét órán át gyalogoltak a hegygerincen, a hóhatár fölött, 2700 méteres magasságban. Nehéz küzdelemben, lépcsőről lépcsőre foglalták el a szíriai állásokat. A Hermon-hegy lejtőjéért folytatott harcokban ötvenkét izraeli harcos vesztette életét. Az egyik hős katona a Hermon Izrael szemének nevezte a televízióban. Kijelentése szállóigévé vált.

Október 21-én Henry Kissinger fáradozásai eredményhez vezettek. Golda Meir beleegyezett a tüzszünetbe. Tulajdonképpen Kissinger fáradozásai mentették meg a bekerített, körülzárt, a csatorta keleti partján rekedt egyiptomi 3. Hadsereget a megsemmisüléstől. Kissinger tüsténkedései felbőszítették az izraelieket, de az amerikai külügyminiszternek az volt a véleménye, hogy ha a 3. Hadsereg elpusztul, akkor az egyiptomiak úgy érezhetik, hogy megalázták őket, hogy megtörték a becsületüket, emberi méltóságukat, nem engednének a józan belátásnak, nem tennék meg a tüzszünethez, a megegyezéshez, a békehez vezető első lépéseket.

A Biztonsági Tanács 1973. október 22-én hajnalban összeült New Yorkban, elfogadta a 338-as számú határozatot, mely a harcoló feleket tüzszünetre szólítja fel. „A felhívás a csatorta nyugati partján álló izraeli csapatoknál alig egy napot hagyott, hogy a tőlük telhető legmesszebbre nyomuljanak előre a csatorta partján fekvő város, Iszmáilja felé. Ekkor már a legtöbb egyiptomi föld-levegő rakétaállást megsemmisítették, tehát a csatorta fölött mindkét parton az izraeli légierő volt fölényben” – olvashatjuk Martin Gilbert Izrael története című könyvében.

Ugyanezen este háromnegyed hét után öt perccel az izraeli rádió bejelentette: az izraeli kormány beleegyezett, hogy „két percen belül” hatályba lépjen a tüzszünet. Egyiptom is elfogadta a biztonsági tanácsi határozatot, a szíriai kormány még hezitált, a líbiai diktátor, Kadhafi ezredes azonban iszonyúan „dühös” volt. A Fatah kijelentette, hogy „folytatja a harcot”. Ágyúzásuknak már majdnem két tucat halottja volt Észak-Izraelben.

Este kilenc órakor azonban az izraeli rádió bejelentette, hogy a harcok nem értek véget, tovább folytatódnak mindkét fronton. A Golánra a szíriaiak bombázták az izraeli állásokat. Délen Saron tábornok csapatai elérték az Iszmáilja-Kairó útvonalat, Dán Somron alakulatai pedig a Kairó-Szuzei főútvonalat vágták ketté. Izrael jelentős, több mint 1000 négyzetmérföldnyi területet ellenőrzött a csatorta nyugati partján, Iszmáiljától délre.

A Fatah most már rakétákkal lőtte az észak-izraeli településeket. Idi Amin ugandai elnök felszólította az arab országokat, hogy ne fogadják el a tüzszünetet. A csatorta keleti partján, a Sínaiban, bekerítve és utánpótlásaitól elvágyva ugyan, de még mindig tartott két egyiptomi hadtest.

(folytatjuk)

DEUTSCH GÁBOR

A telefontól Mojse T. Weiszberger

Fotó: Villányi András

„A Kazinczy”

Néhány perces telefonbeszélgetés nagy hatással lehet az emberre. Gondolatokat ébreszthet. Ezt ugyan sokan megállapították már, most ezzel kapcsolatban egy példával szeretnék élni.

Ráv Mojse Tajvio Weiszbergerrel nemrég összfutottam a Dob utcában. Bármilyen furcsa, az egykori iskola épületében lévő téli zsinagógát – bész hámedrest – Kazinczy utcai sülnek nevezik hívei, mert bejárhatunk arról is a patinás épületbe. Közeledtünk a mincha ima időpontjához – egy rabbi nem késhet el, indokolta, hogy miért szaporította lépéseit. Természetesen beszédet is tartott, napra szólót, aktuálisat, ahogy tőle megszoktuk. Be kell vallani, a Dob utcai hitközség épülete, benne a csodálatos zsinagóga, amelynek udvarában áll az esküvői baldachin vasállványzata, még most is (történelmi okokból erősen megfogyatkozott létszámmal) jellegzetessége a pesti zsidóságnak. Az ortodox, neológ, status quo kifejezéseket nem érzem szerencsésnek. Természetesen ismerem a kategorizálás okát, az egykori nagy kongresszus nyomán kialakult helyzetet, de hol vagyunk már attól! A hagyományokhoz hű zsidóságot megtaláljuk valamennyi imaházban. Nem szerencsés minősíteni senkit, hogy melyiket választja. Lehet a lakhelyhez való közelség is az indok, hiszen szombaton a közlekedési eszköz használata tilos. Minden egyes imahely bezárása súlyos veszteség. Példa van, nem is kevés. Aki azonban a chédertől (óvodától) kezdve az elemi iskolai idejét ezen kezeben töltötte, járta, annak különösen megdöbben a szíve, ha ezen a környéken csatangol: Király utca, Holló utca, Dob utca, Rumbach utca, Dohány. Annak idején a válogatás lehetőségét biztosította a szellemileg megnyugvást keresőnek. A lányomok őrzik elsősorban a múltját, de reméljük, a jelenét és a jövőjét is a még meglévő és működő vállalkozásoknak. A nagyvilágban számos ember szíve dobban meg, ha ezen épületekre gondol. Jámor és nagy tudású személyiségek koptatták a faszt, akiket nem lehet elfelejteni. Itt énekel a tragikus sorsú, gyönyörű tenorral rendelkező kántor, Fisch József. Bizonyára sokan emlékeznek ráv Citron, a tudós rabbi dróséira-beszédeire. Ő tagja volt a „nagy triumvirátusnak”, Groszberg Jenő és Mojse Weisz társaságában. Ez utóbbról elmondhatjuk, hogy elvesztette első feleségét és nyolc apró gyermekét a barbárság idején. Hívták őt a nagyvilágban számos helyre, de ő maradt. Szavait idézve: „teljesíteni a szolgálatot”. Az említett utcákban működött egy Rébenvurcel, a Berkovits és Kóvári húszéves, amelynek utóda még ma is áll a vásárlók rendelkezésére. A vegyesbolt, a Hanna étterem is várja a vendégeit, bizonyára a hitközség segítségével működik. Mindez igen fontos, mert rituális fürdő – mikve – és köserség nélkül nincs felekezeti élet. Ha elmegegy a ház előtt, felnéznek a grandiózus épületre, hogy égne-e a villanyok, vagy sötétséget látok az ablakokban.

Ezen gondolatok jutottak az eszembe, amikor egy másik nagyon fontos helyen, a Bérkocsis utcában az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem egyik osztályában tanítottam, és csengett a telefon, ráv Weiszberger megosztott érdeklődésével. Kérdezte, hogyan élünk. Szavaiból érződött, hogy érdeklődése irántunk nem csökkent. Akkor csak röviden tudtam válaszolni, most egy kicsit bővebben fejthetem ki, hogy a néhány perces megosztott telefon milyen gondolatokat ébresztett bennem. Mert ráv Weiszbergert (kívánva neki jó egészséget) azon személyiségek közé sorolom tevékenysége okán, akiknek a lába nyomra gazdagította a Dob utcát és környékét.

ellenére utódja, a szefárd felmenőkkel rendelkező *Nicolas Maduro* sem változtatott.

Románia

Traian Basescu román államfő a Nemzeti Erdemrend Nagykeresztjével tüntette ki *Moshe Kantort*, az Európai Zsidó Kongresszus (EZSK) elnökét a bukaresti elnöki palotában. Basescu méltatta Kantor érdemeit, akinek a tevékenysége jelentősen hozzájárult a tolerancia, a felekezetek közötti együttműködés és a béke ügyéhez. Az EZSK vezetője válaszában köszönetet mondott a magas kitüntetésért, és az európai választások előtt összefogást sürgetett az egyre aktívabb szélsőjobboldali erők ellen. Hangsúlyozta, hogy „ébernek kell lennünk a gyűlölet és a rasszista eszmék hirdetőivel szemben”. Az ünnepségen a romániai zsidó közösség vezetői mellett a kormány és a parlament számos tagja, valamint a diplomáciai testület több képviselője is megjelent.

Franciaország

A toulouse-i Ozer Hatorah zsidó iskola templomában megemlékeztek arról a három gyermekről és nevelőjükről, akiket egy iszlám terrorista két évvel ezelőtt hidegvérrel meggyilkolt. Rabbi *Monsonago* igazgató kérdésére, aki nyolcéves kislányát vesztette el, az esemény a tanulók szokásos reggeli imája során, egyszerűen és méltóságteljesen történt. A résztvevők megemlékeztek arról a három francia ejtőernyősről is, akiket hasonló időpontban öltek meg a városban. Az önkormányzat helyi rendezvényén megjelent *Jean-Marc Ayrault* kormányfő és *Martin Schulz*, az Európai Parlament elnöke is. A tragikus évforduló alkalmából a franciaországi zsidó szervezetek szövetsége (CRIF) Párizsban megmozdult szervezett, amelyen *Manuel Vális* belügyminiszter az antiszemitizmussal szembeni határozott ellenállás fontosságát hangsúlyozta.

kovács

ZSIDÓ VILÁGHÍRADÓ

Brüsszel

A Raoul Wallenberg Alapítvány jubileumi emlékéremmel tüntette ki *José Manuel Barrosót*, az Európai Bizottság elnökét. A kitüntetés átvételekor Barroso kijelentette, hogy az antiszemitizmusnak, a rasszizmusnak és a megkülönböztetés bármilyen megnyilvánulásának nem lehet helye sem az európai társadalomban, sem bárhol másutt a világon. Az EU megkülönböztetett értékei közé tartozik a sokszínűség és az emberek szabad mozgásának a védelme. „Az Európai Bizottság elnökeként megerősítem azt a meggyőződésből fakadó elhatározásomat, hogy állandóan és éberem szembezálok az antiszemitizmus és bármely más kisebbséget támadó erővel, vagy azokkal, akik nem tisztelik az emberi méltóságot.” „A gyűlöletet soha nem lehet tolerálni. Szüntelen harcolni fogok az ellen, hogy a jövő Európája kevesebb re-

ményt, kisebb toleranciát és szabadságot jelentsen.” A kitüntetés átadásánál jelen volt *Raja Kalenova*, az Európai Zsidó Kongresszus alelnöke is.

Venezuela

A gazdasági nehézségek, a folyamatosan romló közbiztonság és az utóbbi időben kirobbant összecsapások miatt egyre több zsidó hagyja el a dél-amerikai országot. Hittestvéreink száma 8-10 000 főre csökkent, ami mintegy fele a kilencvenes évek virágzó közösségének. A Hebraica közösségi iskola felső tagozatának átlagos osztálylétszáma az elmúlt hat évben 120-ról 85-re csökkent. Az alsó tagozat osztályai már csak 40-50 diák jár. A zsidók helyzetét nehezíti, hogy az Irán iránti barátságáról elhíresült *Chávez* elnök 2009-ben megszakította Izraellel a diplomáciai kapcsolatokat, amin ígéretei

APRÓHIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, házi orvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITA-PHARM. Hétfő-szerda 15-16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. Telefon: 320-4778. www.drviragden-tal.hu és www.mini-implantatum.hu

Manikűr, pedikűr. Hívásra házhoz megyek. 06-20-551-4580.

Otthoni szakápolást vállalunk Budapest területén, szükség esetén egyedi szakorvosi ellátással és gyógyászati segédeszközök helyszíni telepítésével. Együttműködünk a házi orvossal, kórházi szakorvosokkal. Kóser étkezést is biztosítunk. Szakmai működési engedéllyel és felelősségbiztosítással rendelkezünk. Tartós megrendelés esetén árkedvezményt adunk. E-mail cím: alarmcentrum@alarmcentrum.hu, 24 órás telefon: +36-30-443-1016.

Bp. XIII. ker., Tátra utcában kiadó egy 59 m²-es, kétszobás, távfűtéses lakás. Érdeklődni lehet: munkaidőben a 06-30-217-3460 telefonon.

Tóthné Hűvös Katalin fogtechnikus mester. Fogsorok, hidak készítése, javítása soron kívül. Fogszabályozó, fogfehérítő. Fogászati háttér biztosított. Szolid árak. Mozgáskorlátozottakhoz hához megyünk. Hétfői ügyelet. 1013 Bp., Krisztina krt. 51. fszt. 1. Déli pályaudvarhoz közel. 06-30-222-3016, 06-1-356-9372.

Licites eljárással eladó ingatlanok!

Bp. III., Czetz János u. 67. sz. alatt 30 m²-es garázs. Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft.

Gyömrőn 730,35 m²-es kastély 9398 m²-es telekkel és 9758 m²-es kerttel. Kikiáltási ár: 95 000 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 604 m²-es telek. Kikiáltási ár: 3 900 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 603 m²-es telek. Kikiáltási ár: 3 860 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 620 m²-es telek. Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft.

Sárbogárd, Ady Endre úton 38 m²-es, egyszobás, komfortos örökklakás. Kikiáltási ár: 3 900 000 Ft.

Göd, Teleki Pál utcában 535 m²-es telken 53 m²-es, kétszobás, összközműves, teljes lakóingatlan mel-léképülettel (9,4 m²). Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft.

Az ingatlanokról a 30-355-9541 vagy a 30-217-3460 telefonszámon lehet érdeklődni munkaidőben.

Gyere velünk önkéntesnek Izraelbe polgári munkára! Programunk folytatódik! Csoportok indulnak: május 11.-június 1., június 8.-29., illetve augusztus 24.-szeptember 14. Jelenkezés: Deutsch János, tel.: 06-20-233-8454, ljano@freemail.hu, illetve keddenként 16-17 óra között az Izraeli Kulturális Központban.

Épületek hőterképezése, vizes falak utólagos szigetelése. 06-70-550-9531, www.szigeteles.net

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomtatás, könyvnyomtatás, névjegykészítés a Mammot I.-ben, a II., VI., IX. kerületekben. Messinger Miklós, 06-20-934-9523, www.rcontact.hu

Vígszínházhoz közel turistáknak lakás kiadó. Tel.: 06-30-346-2223.

Társasházak közös képviselőt műszaki háttérrel (kőműves, festés), padlások, pincék, lépcsőházak takarítását vállalom. 06-70-216-0234.

Beteg gondozást, családlátogatást, gyermekfelügyeletet vállal megbízható, egészségügyi végzettséggel rendelkező volt körzeti nővér. 06-30-469-9411.

Középkorú, széles látókörű, megbízható és leinformálható hölgy gyermekfelügyeletet, idősgondozást vállal, háztartásban igény szerint segítséget nyújt. További érdeklődés az esti órákban a 06-30-294-5434-es telefonszámon lehetséges.

Eladó XIII. Visegrádi utcában, a metrótól és a piactól 2 percre, szép, déli fekvésű téglaházban 81 m²-es, IV. emeleti, egyedi fűtésű, kétszobás, szemelezetis, utcai lakás. 06-30-273-7220.

Idős ember gondozását, felügyeletét vállalom nappal vagy 24 órában Budapestben. Minden megoldás érdekel. Leinformálható (előző családnál eltöltött 3 év Újlipótvárosban). 06-30-989-4398.

Dessewffy utcai imaházunkba min-jenbővítéshez tagokat keresünk. Érdeklődni lehet: 351-0524.

Az Alma utcai Idősek Otthonába szociális szakvizsgálóval és minimum két éves vezetői gyakorlattal rendelkező vezetőt keresünk. E-mail: orthitk@gmail.com

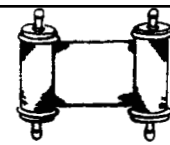
HÁZASSÁG

164/70/60 éves, fiatalos özvegyaszony korban hozzá illő, megbízható, független társat keres. „Remény” jel-igére a kiadóba.

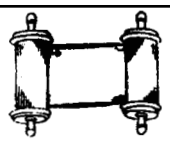
Mártír-istentiszteletek 2014

Dátum	Időpont	Helyszín
Április 24.	15.00	Emlékmű
Május 15.	11.00	Fő tér
Május 25.	11.00	Ady E. könyvtár
Baja	14.00	Emlékműavatás
Mosonmagyaróvár	10.30	Zsinagóga
Nagykanizsa	10.00	Temető
Szarvas	11.00	Temető
Június 1.	11.00	Temető
Devecser	10.00	Zsinagógafal
Pásztó	10.30	Emlékmű
	11.00	Temető
Tatabánya	14.00	Temető
Zalaegerszeg	10.30	Zsinagóga
	12.00	Temető
Június 8.	14.00	Temető
Eger	11.00	Temető
Június 15.	11.00	Temető
Esztergom	11.00	Temető
Gyöngyös	16.00	Temető
Kápolnásnyék	10.00	Temető
Tata	10.00	Temető
Nyíregyháza	10.00	Holokauszt-émlékmű
	11.00	Temető
Sárbogárd	16.00	Temető
Szécsény	11.00	Temető
Székesfehérvár	11.00	Temető
Június 22.	11.00	Temető
Balassagyarmat	15.00	Frankel-zsinagóga
Kiskőrös	11.00	Temető
Kecel	11.00	Temető
Soltvadkert	11.00	Temető
Miskolc	11.00	Temető
Nagykátá	11.00	Temető
Salgótarján	11.00	Temető
Június 29.	15.00	Temető
Békéscsaba	10.00	Temető
Győr	12.00	Temető
Gyula	16.30	Temető
Hódmezővásárhely	17.30	Zsinagóga
	10.00	Temető
Kaposvár	10.00	Holokauszt-émlékmű
Szeged	11.00	Zsinagóga
Veszprém	10.00	Temető
Július 6.	11.00	Temető
Jászberény	11.00	Zsinagóga és temető
Karcag	10.30	Zsinagóga
Pápa	10.30	Zsinagóga
Pécs	10.00	Fő tér emlékműavatás
Szombathely	10.30	Volt gettó
majd zsinagóga	14.00	Temető
Tapolca	11.00	Temető
Július 13.	11.00	Temető
Sopron	9.30	Temető
Soroksár	10.15	Temető
Pesterzsébet	11.30	Művészetek Háza,
Csepel	10.30	volt zsinagóga
Szekszárd		

A további időpontokat folyamatosan közzéjük. Kérjük olvasóinkat, hogy az időpon-tokat, helyszíneket rendszeresen kísérjék figyelemmel, mert változás lehetséges!

IMAI DÓK

Templomok	Péntek este Ápr. 18.	Szombat reggel Ápr. 19.	Péntek este Ápr. 25.	Szombat reggel Ápr. 26.
Dohány	18.00	9.30	18.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.30	10.00	18.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	19.30	9.30	19.45	9.30
Vasvári P. u. 5. (Iubavicsi)	19.30	9.00	19.30	9.00
Thököly út 83.	18.30	9.00	18.30	9.00
Hunyadi tér 3.	19.00	9.00	19.00	9.00
Bethlen tér 2.	19.15	9.30	19.15	9.30
Nagyútváros u. 4.	19.00	8.00	19.00	8.00
Rabbiképző-ORZSE (Scheiber S. u. 2.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	19.30	8.00	19.40	8.00
Alma u. 2.	16.30	8.45	16.30	8.45
Kórház (Amerikai u. 53.)	17.30	7.30	17.30	7.30
Páva u. 39.	18.00	9.30	18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	19.00	9.00	19.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	19.00	9.00	19.00	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Dessewffy u. 23.	19.30	9.00	19.40	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		8.45		8.45
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	18.00		18.00	
Vidéken				
Vác (Eötvös u. 3.)	18.00		18.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	19.20	8.00	19.20	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	19.20	8.00	19.20	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	18.00	8.00	18.00	8.00
Pécs (Füred u. 1.)	18.30	10.30	18.30	10.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	18.00		18.00	
Szombathely	18.30		18.30	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	18.00		18.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	18.00		18.00	
Keszthely (Kossuth L. u. 20.)	18.00		18.00	
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	18.00		18.00	

NAPTÁR

Április 15.-22.	Peszách	
Április 18. péntek	Niszán 18.	Gyertyagyújtás: 7.18
Április 19. szombat	Niszán 19.	Szombat kimenetele: 8.27
Április 22. kedd	Niszán 22.	MÁZKIR
Április 25. péntek	Niszán 25.	Gyertyagyújtás: 7.28
Április 26. szombat	Niszán 26.	Szombat kimenetele: 8.39
		Újholdhirdetés
Április 28. hétfő	Niszán 28.	Jom hásoá
Április 30.-május 1. szerda-csüt.		Újhold

Hírek, események röviden

Helyreigazítás. Az Élet Menete Alapítvány ezúton értesíti az érdeklődőket, hogy az április 26-án, szombaton estére hirdetett program a gyászhetek miatt elmarad.

Megjelent Frau Földes von Makó címmel Bárdos Pál új regénye négy kötetben. A könyv családregény, de egyben a makói neológ hitközség deportálásának története, a möllersdorfi lágér lakóinak emléket állító doku-

mentum. Megvásárolható a Syllabus kiadó honlapján elektronikus, illetve papírkönyv formájában, valamint más elektronikus könyveket forgalmazó webáruházakban, papírkönyvként pedig a Láng Tékában a Pozsonyi úton.

Adományok. Gesztesi János 2000 Ft-ot küldött az Igaz Emberekért Alapítványnak a Jad Vasem-kittüntetetek megsegítése céljából.

A Generációk Klubja (Hunyadi tér 3. félemelet) értesíti az érdeklődőket, hogy május 5-én, 15 órától Deák Gábor Mispochológia Mesterekkel címmel tart előadást.

Holokauszt Emlékközpont. Cím: Budapest IX., Páva utca 39. Nyitva: hétfő kivételével naponta 10-18 óra között. Telefon: (1) 455-3333. Honlap: www.hdke.hu. E-mail: info@hdke.hu

A Veszprémi Zsidó Örökségi Alapítvány köszönetet mond mindazoknak, akik a 2012. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át az alapítvány mint közhasznú tevékenységet folytató szervezet részére felajánlották. Az így kapott 11 287 Ft-ot a veszprémi kulturális örökség védelme alatt álló zsidótemető gondozására használtuk fel, a kuratórium döntése alapján. Egyúttal megköszönjük mindazoknak, akik az elmúlt években alapítványunknak adták az 1%-ot, és ezzel járultak hozzá a veszprémi zsidó közösség élete egy kis szeletének javításához. Sajnos az új törvények alapján alapítványunk a közhasznúsági feltételeknek nem felel meg, így kérjük, hogy az 1%-ot más, arra jogosult zsidó szervezetnek adják.

Kérjük, hogy adójának 1%-át a már 18 éve működő **Cödoko Zsidó Szociális, Nevelési és Kulturális Alapítvány** részére ajánlja fel. Alapítványunk a befolyt összeget zsidó szociális, nevelési és kulturális intézmények támogatására fordítja. Adószámunk: 18049196-1-42.

Kérjük, tájékoztassa személyi jövedelemadót fizető hozzátartozóit, hogy a **Joint Magyarország/Mazs Alapítvány** – amelynek kiemelt programja a közel 5000 holokauszt túlélő támogatása – nagyon várja az 1%-os felajánlásokat, hogy a jövőben még több rászoruló tudjon segíteni. Adószámunk: 19664651-2-42. Nagyon köszönjük!

A Pécsi Zsidó Hitközség Hagyomány

Szociális Alapítvány köszönetet mond mindazoknak, akik 2012. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át az alapítvány részére ajánlották. A kuratórium döntése alapján a céloknak megfelelően használtuk és használjuk fel. Kérjük, hogy a 2013-as évről beadott adóbevallásukban 1%-os felajánlásukat alapítványunk részére tegyék meg, amit előre is köszönünk. Adószámunk: 19034834-1-02.

Tisztelt Adományozó!
Kérjük, hogy adójának 1%-ával támogassa a **Magyarországi Autonóm Ortodox Izraelita Hitközséget** mint egyházat. Technikai szám: 0107

Ugyancsak kérjük, hogy adójának további 1%-ával támogassa az **Amerikai Alapítványi Iskoláért Alapítványt** mint társadalmi szervezetet. Adószám: 19700557-1-42. Támogatását köszönjük.

Kérjük, támogassa alapítványunkat adója 1%-a felajánlásával. **Zuglói Tal-mud-Tóra Alapítvány.** Adószám: 18170696-1-42. Köszönjük a támogatását.

Kérjük, hogy jövedelemadója 1%-ával támogassa a **Jad Vasem-kittüntetettek**, akik 1944-ben életük kockázatásával mentették a zsidó üldözötteket. **Igaz Emberekért Alapítvány,** 18040094-1-42.

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829

E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu

Főszerkesztő:

Kardos Péter

Olvasószerkesztő:

Gábor Zsuzsa

Kiadótulajdonos:

Mazsihisz

Előfizetési díjak:

Belföldön: 1 évre 4800 Ft

Külföldre 6800 Ft/év

USA és Izrael: 7500 Ft/év

Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.

OTP bankszámlaszám:

11707024-22118480

OTP SWIFT kód:

(BIC) OTPVHUHB

IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap

Üzletág, előfizethető a kiadónál.

Postacsekk: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(80)-444-444-es ingyenes

zöldszámon.

Szedés, tördelés:

WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomdai munkák:

mondAt Kft., www.mondat.hu

Felelős vezető: Nagy László

ISSN 0133-1353

SPÁNN GÁBOR

Pozsonyi kifli

Nemrégiben a feleségemnek az egyik kis budai utcában volt intéznie. Autóval ment, és az utca természetesen fizetős parkolóinak számított. Pontosan egy automata előtt talált helyet, de a kocsiból kiszállva döbbenően nyugtázta, hogy pénztárcájában mindösszesen 1 db 10 000 forintos található. Azt tudjuk, hogy ma Magyarországon üzletekben nem váltanak pénzt – ez még ráadásul kertvárosias „üzlethiányos” kis utca –, kizárólag bankban vagy postán. Az asszony, aki tudta, ha két percenél tovább lesz távol a kocsijától pénzváltóhelyet keresve, már mikuláscsomag várja, amihez a tízezres nem is lenne elég, komoly logisztikai feladvány előtt állt. De mint mondani szokták, ahol a legnagyobb a szükség, ott jön a segítség. Az ellenkező oldalon felfedezett egy exkluzív pékséget, és úgy gondolta, ott vesz valami apróságot, és ezzel felváltja a tízezrest. Körülnézve az üzletben úgy döntött, hogy egy pozsonyi kifli éppen megteszi, és ez még olcsóbb is, mint egy tranzakciós adó. A péksütemény potom 500 forintba került, nejem nem kis meglepetésére. A parkolás viszont megoldódott. Nekem másnap a reggelinél megmutatta, hogy 500 forintért egy kb. 10 centiméter hosszúságú és 2 centi széles süteményt kapott, és miután levett belőle kb. 220 forintot, a maradék 280-at én kaptam a téához. Azt mondanom sem kell, hogy a pozsonyi kifli közepén kb. 4 centiméternyi felületen volt található dió, a többi csontszáraz liszt, és a tetején valami kályhafény. Reggelizés közben engem elkapott a déja vu érzés. Tudom, erre sokan azt mondják, hogy a múltba néző nosztalgizálás az öregek extasyja. Vállalom! Kisiskolás koromban, ami az 50-es évek elejére esett, a 7. kerületi Vörösmarty utcában laktunk, amiről már többször írtam ezeken a hasábozon. Az utcánkat keresztezi a Dob utca, melyben a Rózsa utca sarkán az én gyerekkoromban működött egy kis pékség. Az üzlet akkora volt, mint egy kombinált szekrény, a pékmesteren kívül két vevő mehetett be, ha ennél több érkezett, a péknek kellett kimenni. A választék – figyelembe véve a kor hiánygazdálkodását is – ehhez illő volt. Kapható volt itt kétféle kenyér, egy fehér és egy félbarna, amit a mester rozskenyérnek becézett, de szerintem csak a kenyér jelzőjében cserélte fel a betűket. Péksütemény

gyanánt volt nála mindig zsemle, kifli, pacsi és pozsonyi kifli (mákkal töltve). Ettől még nem lenne megöröklésre méltó a kisiparos, de arról volt ismert, hogy a környék összes zsidó asszonya péntek délelőttöként összekészítette egy fazékba a sóletet, amit valaki levitt a pékhez, és ő 50 fillérért szombat délre azt készre sütötte. Itt mondom el, hogy a sóletet szigorúan sütni kell, hogy „gurulás legyen”, aki azt mondja, hogy ő sóletet főz, az babfőzeléket csinál!

En szívesen vállaltam a futár szerepét, mert szombat délből bárki ment a kész sóletért, a pékmester prémium gyanánt adott mellé ingyen egy szabadon választható péksüteményt is. Én mindig pozsonyi kiflit kértem. Történt egyszer, hogy a kész sóletet otthon édesanyám tálni készült, amikor felkiáltott: Úristen! Ez nem a mi sóletünk! A pék összecserélhette a lábost, mert ebben van töltött libanyak, és én még az életben nem tettem a sóletembe ilyet. Engem az sem érdekelt, ha töltött zsiráf lett volna, csak együnk. Az én áldott emlékü édesanyámat furdalta a lelkiismeret. Mivel „jó kádernek” számított, nekünk már volt telefonunk.

Hétfőn sorban felhívogatta az általa ismert környékbeli zsidó asszonyokat, rafinált kérdésekkel: Te hogy csinálod a sóletet? Teszel-e bele pl. libanyakat is?

Gondolván, valaki majd csak panaszkodik a hiányára, és akkor boldogan közli, hogy nála visszakapható. Természetesen nem akadt gazdája az elbitangolt libanyoknak. Imádott édesanyám régen elment tőlünk, az egykori pékség helyén mára a ház is omladozik, és lehűzött redőnyű senki földje a piciny üzlet, de az egykori sóletek íze álmaimban néha eszembe jut. Egyébként sólet ügyben amúgy is szerencsés vagyok, a feleségem zseniálisan csinálja. Eljártam a gondolat, mi lenne, ha ma egyszer kicsit leinnám magam, az asszonnyal megcsináltatnám az alapsóletet, és egy fazékban elvinném egy flancos ma divatos látványpékségbe. Bemennék, és azt mondanám a legcsinibb eladólányoknak: kérem, hogy ezt a sóletet holnapra süssék meg, és prémium gyanánt kérek mellé egy ingyen kóser croissant-t.

Én várnám a robbanást, de nem történne semmi, mert nemcsak a pékséget zárták be, de az OPNI-t is...

...és ideje van a nevelésnek

Tel-Avivban panaszkodik a Grün a Kohnnak:

– Ebben a városban nincs tíz tisztességes ember...

– Ugyan már. Itt vagy te, itt vagyok én... muszáj mind a tíznek a mi városunkból lenni?

Rómában kóser vendéglő: Ó sólet mió.

Savanyú a szőlő – mondta az oroszán, és megette a szüretelőket.

NÉMET MEGSZÁLLÁSI EMLÉKMŰ: igen NEM

SORSOK HÁZA: igen NEM

IDEGENRENDEZÉSI ELJÁRÁS: igen NEM

FOGJUNK ÖSSZE, HOGY MÉLTÓ MÓDON EMLÉKEZHESSÜNK!

Kérjük Idén is támogassa adója egyházaknak felajánlható 1%-ával a MAZSIHISZ munkáját.

Technikai szám: 0358

MAZSIHISZ

1 VALLÁS, 1 KÖZÖSSÉG, 1 ÉRZÉS

2014. ÁPRILIS 27. TALÁLKOZÓ:

15.30

ERZSÉBET HÍD
PESTI HÍDFŐJE

AZ ÉLETT
MENETE
BUDAPESTEN

„A MÚLTROL
A JÖVŐÉRT”

KARDOS PÉTER FŐRABBI

SIMON FARKAS FŐKÁNTOR (AUSZTRÁLIA)

JOBST BITTNER (NÉMETORSZÁG)

DANICS DÓRA

OLÁH GERGŐ

AHARON TAMIR

A NEMZETKÖZI ÉLET MENETE ALELNÖKE

Z'MIRIM KLEZMER ZENEKAR

JÁVORI FERENC (FEGYA)

GAZDA BENCE

MŰSORVEZETŐ: ÖRDÖG NÓRA

1%

AZ ÉLET MENETE ALAPÍTVÁNY:
18184053-1-42

KÖSZÖNJÜK!

Biztosítani akarjuk a
zsidó nép és Izrael Állam
létének folytonosságát

Az Ön anyagi támogatása
is hozzájárulhat ehhez.

Adakozzon a Keren Hayesodnak,
a szervezet, amely Izrael részére
gyűjt adományt!

KEREN HAYESOD תורת ישראל
UNITED ISRAEL APPEAL

A Keren Hayesod képviselőjében
minden hónapban Budapestre érkezem.
Örömmel elbeszélgetnék Önrel Izrael
történelméről és hagyományairól!
Eli Keidar (Kardos), tel. 06-30-715-4136

Izrael támogatása: www.kh-uia.org.il
E-mail: legacy@kh-uia.org.il